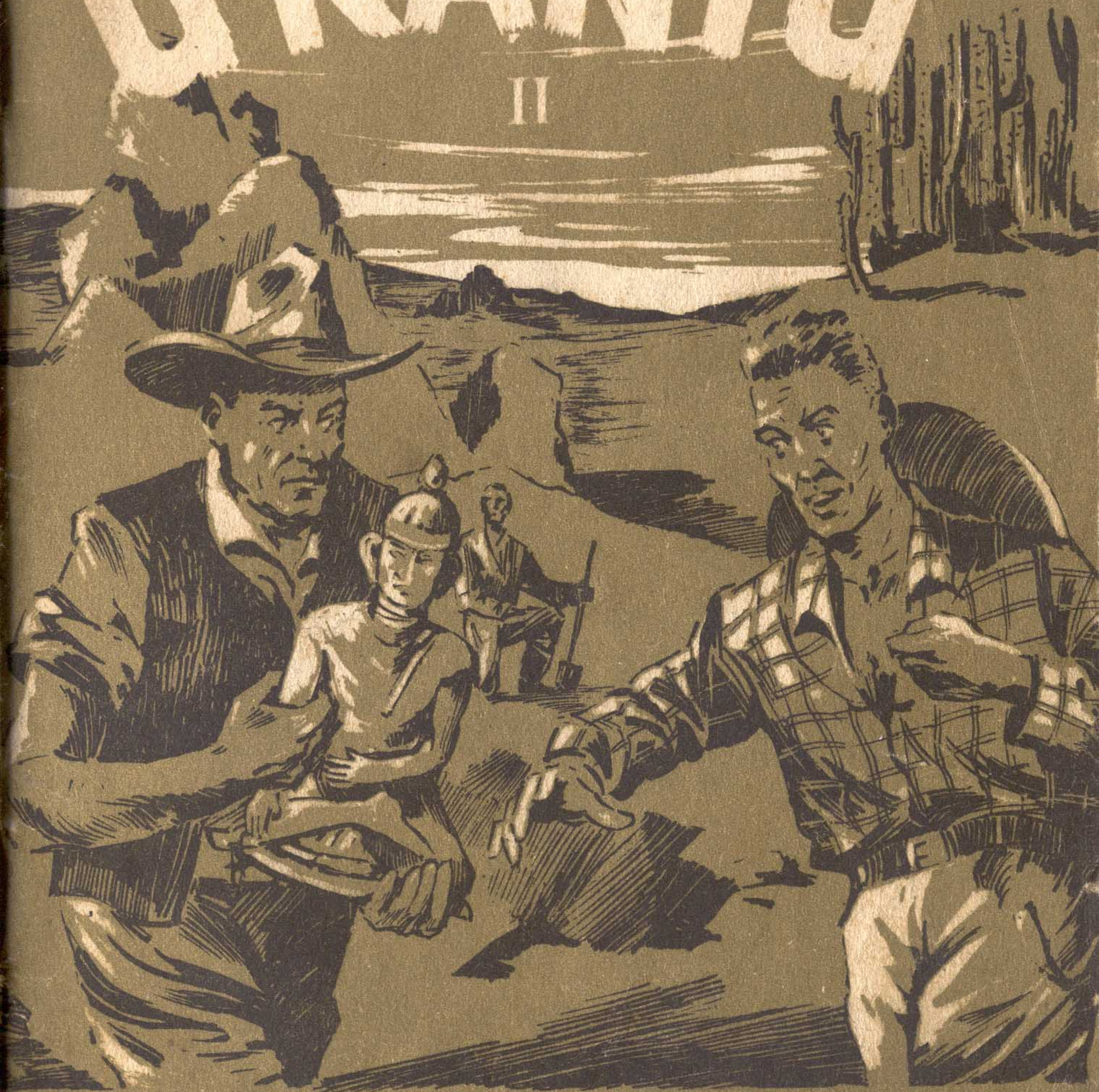

A. ROGOZ și C. GHENEA

URANIU

II

EDITATĂ DE REVISTA
ȘTIINȚA și TEHNICĂ

9

1956

REZUMATUL CAPITOLELOR APĂRUTE ÎN Nr. 8

Atomistul Karl Wassa, în căutarea a noi dovezi în sprijinul teoriei sale privitoare la folclorul despre rocele radioactive, călătorește în 1929, prin Cașmir, unde descoperă o peșteră ciudată, ale cărei coordonate geografice însă nu le poate stabili.

Asistentul său, Günther Kriegsfeld, care bănuiește că savantul descoperise un zăcămint de uraniu, încearcă să-i fure caietele cu însemnări. Abia însă în 1943, i le va aduce în Japonia prietenul său Kollemann, asasinul lui Wassa. Kriegsfeld pleacă în India, cu o misiune de spionaj. Acolo găsește un amătl (document mayas), prin care se atestă descoperirea Mexicului de către niște călători chinezi cu mult înainte de Cristofor Columb și se sugerează existența unei stînci radioactive.

În același timp, în S. U. A., trustmanul Abraham Mc. Stephens, în mîna căruia a căzut un alt caiet al lui Karl Wassa, îl trimite pe omul său, un aventurier lipsit de scrupule, Joe Strawberry, să prospecteze în nordul Mexicului. Acesta se folosește de actele de identitate furate de la Glyn Borrowth.

La Mapimi, Borrowth ia legătură cu 4 gauchos, de la care află de niște ruine „bîntuite de stafii“.

U R A N I U *

de A. ROGOZ și C. GHENEA

(Urmare din numărul 8)

A doua zi, pe la prînz, din fața hotelului Santa Maria del Sol, o coloană formată din cinci călăreți — în urma cărora veneau vreo douăzeci de catiri încărcăți cu tot felul de lăzi și baloturi — se îndrepta spre nordul țării. Catirii erau conduși de indigeni nahuatl și otomi; în frunte se afla Glyn Borrowth, în care nimeni n-ar mai fi recunoscut acum pe omul zăpăcit care se ocupa numai cu fleacuri. Era îmbrăcat ca orice fermier american din Texas sau Arizona, cu pistol la brîu și, în loc de sombrero, cu cască colonială. Felul lui de a se ține în șa dovedea că posedă arta echitației dacă nu mai bine decît cei patru gauchos din escortă, cel puțin la fel. Expediția se îndrepta spre unul dintre statele nordice ale Mexicului — spre așa-numitul platou Llanos de Los Gigantos.

Punctul de care vorbise Pancho se afla așezat pe latitudinea nordică de $28^{\circ} 15'33''$ și era întretăiat de longitudinea vestică de $103^{\circ} 22'$.

Într-adevăr, pînă atunci toate cercetările arheologice se concentraseră în peninsula Yukatan, la sudul ei în Anahuak și cel mult în jurul capitalei. Pe drum, numărul oamenilor din escortă crescuse cu încă 30 de zapoteci din triburile nomade. Aceștia urmau să fie muncitorii pentru săpătură în cazul în care nu s-ar fi găsit în apropierea stațiunii localități mai populate.

După aproape opt zile de la discuția avută la Mazatlan, coloana condusă de Borrowth poposi în micul sat Tlalhuakan, denumit San Cristobal. Populația era formată în mare majoritate de indigeni matlatzincas și nomazii otomi, pe care îi găsești pretutindeni în Mexic. Localnicii trăiau în colibe, și singura clădire din cărămidă era aceea a administrației.

În marginea satului se afla un han destul de încăpător, unde Borrowth își stabili cartierul general. Acolo își descarcă animalele și chiar în ziua sosirii porni la treabă. De la început, Pancho se arătă bănuitor. A fost greu pînă cînd a reușit Borrowth să-l determine să-i arate direcția în care se vor îndrepta. Cu toate stăruințele sale, gauchoul nu s-a lăsat intimidat pînă cînd yankeul nu a semnat un cec la purtător pentru o sumă de 5.000 dolari — pentru eventualitatea că aurul găsit ar fi fost însușit de Borrowth. Cecul a fost depus în plic închis în mîinile lui Oliva Fuentes.

★

★

★

* Romanul revăzut și completat de autori va fi editat de Editura tinerețului.

La o distanță de aproximativ cinci kilometri de localitate se vedeau niște vechi ziduri clădite din blocuri imense de stîncă. La intervale rare, golurile, care probabil fuseseră ferestrele edificiului, priveau în vid ca niște ochi de mult secați. De jur împrejur, o vegetație săracă și neprietenoasă, compusă mai ales din cactuși arborescenți și agave, dădea ruinelor un aspect dezolant. Ca o curiozitate, se putea observa traiul dintre șerpi și păsări: în crăpăturile aceluiași ziduri, cuiburi de șopîrle și tîrîtoare se aflau laolaltă cu cuiburile păsărelelor.

Pe multe ziduri se vedeau basoreliefuri, reprezentînd zeități dintr-un pantheon de mult apus. Borrowth și oamenii lui ocoliră toate aceste vestigii ale trecutului și, călăuziți de Pancho, se îndreptară spre o colină, pe versantul căreia zăceau multe cioburi de vase. În partea sudică a colinei, ochiul unui arheolog experimentat ar fi remarcat îndată faptul că în stratul de cultură se circumscria un altul făcut dintr-un pămînt deosebit. Aceasta înseamnă că acolo fusese ori o groapă ori o intrare astupată ulterior cu o altă calitate de sol. Borrowth descălecă și, scoțîndu-și cuțitul de la brîu, încercă să taie o probă din pămîntul acela deosebit, dar, ca și cum lama ar fi întîlnit un bloc de piatră, cuțitul nu reuși decît să scrijelească suprafața. Cu multă greutate a izbutit Borrowth să-i scoată o probă, pe care o înveli cu grijă într-o bucată de hîrtie și pe care scrisese „groapa nr. 1“. Cînd se ridică, văzu pe cei patru gauchos privindu-l posomorît.

— De unde ați știut, mister Glyn, care este locul? întrebă inciudat Pancho.

— Nu pricep de ce ați mai avut nevoie de noi, făcu și Oliva Fuentes.

Borrowth înțelese imediat că ascunzătoarea lui Pancho se afla chiar în movila respectivă. Totuși nu vru să le arate că secretul lor nu mai era un secret.

— Cum să n-am nevoie de voi? De altfel, aici treburile noastre se despart; voi o să vă căutați aurul după care ați venit, iar eu o să-mi văd de pietroaiele și cioburile mele.

— Și aurul... nu vă interesează chiar deloc?

Atitudinea lui Borrowth se schimbă deodată. Ochii i se îngustară și căpătară o privire tăioasă.

— Dacă mă interesa, puteam să vă fac de petrecanie încă de mult. N-am nevoie de dădacă să mă ducă de mîna într-un sat păcătos din nordul Mexicului. Acum gata cu pălăvrăgeala! Să ne vedem de treabă!

Așezat pe o ladă, ca un veritabil arheolog, începu să facă schița ruinei din fața sa. În primul rînd trebuia să deseneze locul pe care se afla, iar apoi să traseze planul viitoarelor șanțuri de sondaj. Pentru orientarea șanțurilor avea nevoie de busolă. Deschizînd lada unde avea busola, atinse din întîmplare contorul Geiger-Müller. Spre marea lui mirare, Borrowth observă că aparatul semnalizează. Existența unei surse radioactive superficiale i se păru la început neverosimilă. Inciudat că nu poate să găsească imediat semnificația fenomenului, trasă șanțurile la întîmplare, astfel ca unul dintre ele să taie colina diametral.

Aproape se întunecase cînd Borrowth dădu ordin de încetare a lucrului. Săpătura mergea greu. Solul uscat de secetă nu lăsa colțul ascuțit al tîrnăcoapelor să muște.

Cei patru gauchos erau furioși. Aceasta se vedea pe fețele lor. Se mai vedea că erau hotărâți să-i ceară socoteală lui Borrowth pentru incetineala lucrărilor. Cel mai necăjit era însă Pancho, pentru că șanțul principal trecea peste ascunzătoarea sa, iar săpătorii erau indigenii și nu ei. Deci, cu toate vorbele lui mieroase, Borrowth îi dusesse de nas. De aceea au și așteptat pînă cînd se așternu seara peste San Cristobal, iar yankeul părăsi tabăra pentru a pleca la han.

— Ce spui, Oliva? întrebă Geronimo, unul dintre cei patru.

— Îi facem de petrecanie. Nu vedeți? Ne-a pus și pe nespălații ăștia de otomi pe cap. Dacă ei găsesc urmele pepitelor* — o să trîncănească de o să se afle și la Chamultepec, la președintele Mexicului.

Cu un calm prefăcut, Pancho își încărca pistolul cu gesturi deosebit de atente. Era hotărît să termine repede. Aurul știa numai el unde se află. Chiar în aceeași noapte îl va scoate, poate singur, poate împreună cu Oliva. Dacă însă Borrowth se va dovedi a fi peste măsură de curios, îi va închide gura cu un plumb. Planul trebuia pus repede în aplicare, atîta timp cît se aflau numai ei patru pe șantier, căci indigenii din escortă își găsiseră adăpost în sat și la lăsarea întinericului plecaseră.

★

★ ★

În acest timp, Borrowth se afla în coliba unui șaman bătrîn, ultimul care mai exista în localitate. Interiorul sărăcăcios era împodobit cu diferite feluri de zdrențe multicolore, cioburi de oale, oseminte și dinți de animale și tinicheluțe colorate.

Amîndoi stăteau ghemuiți în fața unui foc pîlpîitor și fumau tăcuți. Lîngă foc se afla un vas cu peioti uscat, iarbă care mestecată în gură dă vedenii colorate și din care se extrage alcaloidul denumit mescalină. Pînă atunci, yankeul îl îmbiase pe vraci, dar acesta refuzase să-i răspundă. Totuși nu-și pierdu răbdarea, căci destul de tîrziu vraciul se hotărî să vorbească grav, folosind toate calitățile sale oratorice.

— Ce-ar putea să-ți spună dumitale un bătrîn *ah-tzyacyah* (vraci) cu numele de Tezozomah... căci urechile tale sînt astupate la sfaturile mele...

— Am venit la tine, înțeleptule *ah-tzyacyah* pentru a afla dacă tu cunoști legenda cu piatra sănătății.

— Piatra sănătății? Așa ceva a fost de mult pe aci, pe cînd Balam-Agap și Balam-Quitze s-au luat la luptă cu uriașul Yakab-Xaman, zeul cutremurului. Pe locul în care l-au îngropat pe uriaș, s-a împietrit pămîntul, apoi de acolo sufletul lui a ieșit și s-a înălțat ca o coloană de granit pînă la cer. Ei i se închinau oamenii cînd se îmbolnăveau; apoi au venit din nou Balam-Agap și Balam-Quitze și au fărîmat stîlpul. De atunci n-au mai rămas aci decît unele urme. Dar pe urmă au venit oamenii nordului și au furat tot ce mai rămăsese. De atunci în Llanos de Los Gigantos nu mai există piatra sănătății.

Borrowth scăpă o injurătură. Îi azvirli bătrînului un șirag de mărgele și un pachet de tutun, se ridică și ieși. În fața colibeii îl

* *Pepită* = bulgăre de aur nativ.

aștepta calul, prionit de un stîlp totemic. Îl dezlegă și plecă cu el, trăgîndu-l de dirlogi. La han văzu că cei patru însoțitori ai săi lipseau. Un indian din escortă îi povesti că aceștia rămăseseră pe șantier. Borrowth înjură din nou și se urcă furios în camera sa. Aprinse o lampă cu gaz, care răspîndea o lumină roșiatică, chioară, și, fără să o lase din mîna, începu să cotrobăiască într-un geaman-tan. Arunca furios afară tot ce-i cădea la îndemîna. În sfîrșit, găsi un caiet cu scoarțe soioase și se așeză la masă.

Pe coperta caietului se puteau citi următoarele rînduri: „*In semnări de călătorie*» — Karl Wassa... manuscris prezentat Editurii «Hopkins și fiii», New York, aprilie 1938”.

★
★

Aici ar fi cazul să arătăm cum ajunsese în mîinile cunoștinței noastre, așa-zisul mister Glyn Borrowth, caietul cu pricina.

De aceea ne permitem să facem o mică digresiune, care ar descoperi cauza prezenței sale în Mexic.

Dacă cineva s-ar fi pus în situația unui Sherlock Holmes modern, la cercetarea actelor lui Borrowth n-ar fi găsit nimic de remarcat. Un singur lucru însă i-ar fi atras luarea aminte: Borrowth nu se abătea niciodată prin marile orașe — mai ales prin acelea cu centre universitare. De ce se ferea? Numai el însuși ar fi fost capabil să răspundă. Dacă însă se discutau cu el probleme științifice oricît de complicate, răspunsurile sale dovedeau cunoștințe multilaterale, dar puse toate în slujba unei nesecate poște de bani.

Pînă înainte cu cîțiva ani de începerea războiului, figura sa era des întîlnită prin laboratoarele Universității Columbia sau Harvard. Unii puteau afirma că îl cunoscuseră chiar și la West Point. De aci începeau însă o serie de contradicții — mai ales asupra numelui său — căci în S.U.A. erau oameni care îl cunoșteau sub denumirea de James Strawberry, iar alții sub aceea de Clint Merrick sau Mike Chase. Oricare dintre ei putea afirma că-i fusese coleg de facultate, dar.. la acest „dar“ se opreau cei mai mulți, căci eroul nostru dispăruse fără urme timp de mai mulți ani.

Dacă însă cineva l-ar fi rugat pe Strawberry să-i spună povestea propriei sale vieți, ar fi ascultat o dulcegărie romantică, uneori de cea mai proastă calitate.

De asemenea, e momentul să amintim că numele de Glyn Borrowth și l-a luat numai cu cîteva zile înainte de a intra în Mexic, după o întîmplare nu prea plăcută.

Întîmplarea despre care este vorba s-a petrecut la New-Orleans, în port, spre sfîrșitul războiului, cînd un grup de militari, care așteptau să se imbarce pentru Europa, au sărit în ajutorul unei femei. Era o noapte frumoasă, cum numai în sud poate să fie. Grupul era format din trei tineri ofițeri care se plimbau pe șosea. Deodată, dintr-o casă răsună un țipăt de groază, urmat de nenumărate apeluri de ajutor. Cum era și normal, cei trei au sărit cît au putut mai repede în ajutorul victimei a cărei voce părea a unei tinere femei. Așa și era, însă ajutorul lor fusese aproape de prisos, căci, neprevăzător, doi dintre ei s-au ales cu un glonte în cap, iar cel de al treilea scăpă mai ieftin: un glonte în umăr și actele furate. Ne-cazul cel mare al acestuia era că nici măcar nu zărise mutra agresorului.

Polițiștii, care, ca și vechii carabinieri ai lui Offenbach, au sosit prea târziu, au dovedit că crima fusese făcută de un inginer pe nume Merrick. Cel puțin așa declarase victima. Semnalmentele date n-au dus la nici un rezultat. După vreo două zile, un șerif zeles din Texas, luându-se după semnalmente, a legitimat un tânăr impozant. Actele acestuia arătau însă că se numește Glyn Borrowth și că este fizician. Șeriful nu avea însă de unde să știe că numai cu câteva zile înainte tânărul se numea Joe Strawberry alias Merrick.

Cu acestea, incidentul, ca atâtea altele, s-a închis.

Strawberry, unul dintre cei mai apropiați colaboratori ai trustmanului Abe Mac Stephens, din motive cu totul „personale“, fu fericit că reușise să pună mâna pe actele lui Glyn Borrowth. Astfel își împrumuta calitatea de om de știință, ceea ce-i ușura cu mult misiunea încredințată de boss-ul său în Mexic.

Abe Mac Stephens nu era numai mare proprietar de întreprinderi industriale, ci și acționar al concernelor anglo-belgiene care exploatau minele de uraniu din Congo — pe de o parte —, iar pe de alta, poseda un mare pachet de acțiuni ale firmei de editură Hopkins și fiii. În cele două din urmă preocupări ale sale, îl folosea mai ales pe Borrowth.

Într-o bună zi, mai exact în preziua incidentului de care a fost vorba mai sus, Mac Stephens primi de la editură un caiet semnat de profesorul Karl Wassa, refugiat politic din Germania hitleristă; manuscrisul cuprindea o culegere de legende legate de diferite locuri de pe suprafața pământului, pe care savantul le colindase cu ani în urmă.

— Uite, Joe, ai ceva interesant de citit, îi spuse lui Borrowth Mac Stephens. Vezi ce-i adevărat și ce-i mînciună, dar mai ales ce ne poate folosi nouă.

Atenția omului de afaceri fu imediat atrasă de o neașteptată concluzie a atomistului german, concluzie care suna cam așa:

„În urma călătoriilor mele, am ajuns să cred că efectele radioactivității naturale pot fi urmărite în mod constant în fenomenele folclorice. Astfel, atât în Africa centrală cât și în Mexic, Brazilia, S.U.A. circulă o legendă cu privire la piatra sănătății. Legenda respectivă coincide întotdeauna cu prezența pechblendei sau a altor roci cu substanțe radioactive aflate la suprafața solului. Dacă am descoperit acest mit la Schinkolobwe, o variantă a lui am găsit-o pe platoul de la Llanos de Los Gigantos din Mexic, în legendele indigenilor de pe teritoriul cuprins între Mapimi, Rosario și San Pedro“.

Coincidența datelor, așa cum le arăta experimentatul prospector din Congo, atomistul Karl Wassa, dovedea că în jurul acestor surse de minerale radioactive se născuse un folclor special. De altfel, nu era un fenomen disparat, căci asemenea elemente folclorice s-au format și în jurul minelor de malachită din Ural, al puțurilor naturale de petrol din România și al oricăror zăcăminte de cărbuni.

Ademenit de salariul teribil pe care i-l punea la dispoziție vechiul său patron, Borrowth porni spre Mexic pe bordul unui vas comercial de coastă. Plecarea aceasta nu trebuia să atragă atenția nimănui și trebuia făcută în așa fel încît notițele lui Wassa să nu cadă în alte mâini. De altfel, cartea nici n-a mai văzut lumina tiparului, căci după un an autorul ei, aflat în Belgia, murea asasinat de Heinrich Koilemann, fostul său elev.

Acum manuscrisul călătoreea din nou prin Mexic, de data aceasta însă în mâinile lui Glyn Borrowth.

*
* *
*

Desigur că povestirea bătrînului vraci i-a dat lui Borrowth un anumit punct de reper — existența legendei. Acum urma să găsească și locul cu pricina, locul în care se afla în mod precis zăcămintul de uraniu. Confruntînd povestirea ascultată doar cu cîteva minute în urmă cu textul din manuscrisul lui Wassa, Borrowth căzu pe gînduri. Deodată, își aminti de contor. Acesta semnalizase în apropierea colinei, mai precis în apropierea locului unde se vedeau clar marginile unei gropi. Fără să se mai culce, Glyn își reîncinse briul și, coborînd treptele trei cîte trei, ieși în curtea hanului. Sub un șopron dormeau cîteva dintre oamenii escortei sale. Cum îi trezi, le porunci să încalce și porni ca mînat de furtună spre șantierul arheologic. Din depărtare, se zăreau cîteva torțe arzînd și se mai vedeau umbrele celor patru gauchos, care săpau de zor. Tropotele cailor ajunseră repede la urechile lor obișnuite cu astfel de zgomote.

— Pancho..., vine Borrowth!

Acesta era preocupat să găsească locul de unde scosese numai cu o lună înainte primele fragmente de aur. Auzind cuvintele prietenului său, lăsă tîrnăcopul — așa cum de altfel făcuseră și ceilalți — și tuspatru se ascunseră în spatele unor ruine.

Deodată, în noaptea clară a Llanos-ului, răsunară patru împușcături. Borrowth simți glonțul șuierîndu-i pe lîngă urechi, iar sub el calul tresări și se prăbuși scurt. Dintr-un salt, călărețul se aruncă alături de cal. Indienii se risipiră pe cîmp și se adăpostiră fiecare, fie în dosul unor ruine, fie după tufele de cactuși arborescenți. Borrowth rămase nemișcat. Privea atent spre locul de unde porniseră gloanțele și foarte încet își scoase revolverul din toc. Acum se hotărîse. Le va lua și aurul și cecul pe care li-l dăduse. Așteptarea lui nu dură mult. Din spatele colinei porni iar o rafală de împușcături, rămase ca și primele fără nici o ripostă. Apoi patru siluete se profilă pe orizontul lăptos al dimineții.

— Cred că l-am curățat..., se auzi glasul lui Geronimo.

— L-am văzut căzînd...

— Pancho, să faci cinste!

În timpul acestei discuții, Borrowth prinse a se tîri foarte încet și precaut spre o groapă din apropiere, astfel încît să fie apărat de cadavrul calului său. Nu trecu multă vreme și cei patru gauchos, apărură rîzînd zgomotos. Își serbau prea devreme victoria.

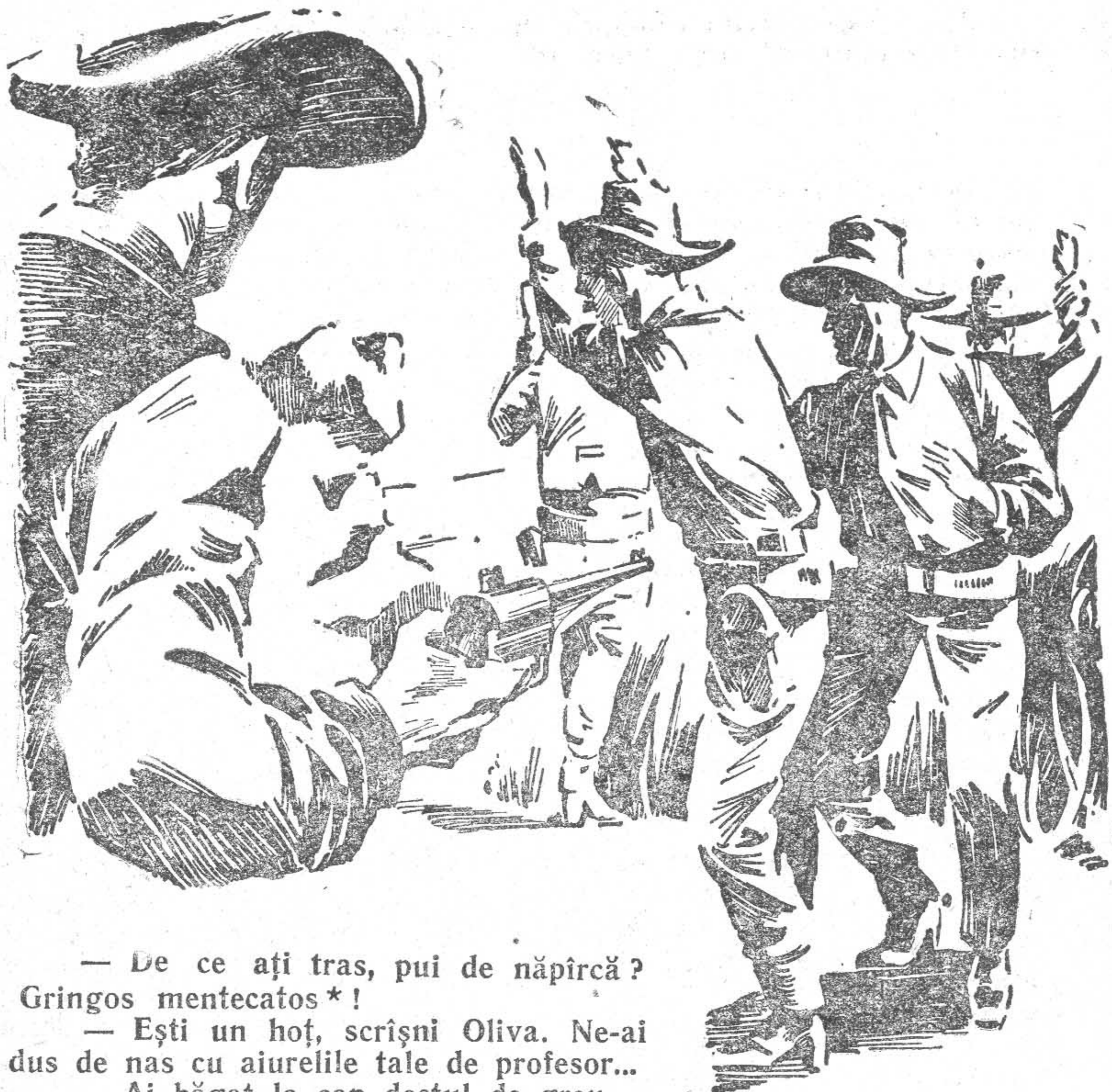
— Hands-up! gringos mentecatos! (Mîinile sus! Mexicani tîmpii!)

Ca un lup, Borrowth le sări în spate și acum toți patru se aflau în raza pistolului său.

— Cine se mișcă, îi preveni el, capătă un dop în scăfîrlie. Aruncați armele!

Luați pe neașteptate, se supuseră ca niște mieluși. Tot atunci, răsăriră din ruine indigenii din escortă.

După numai cîteva clipe, cei patru zăceau legați, ca niște baloturi, unul lîngă celălalt. Aurul din buzunarele lui Pancho și cecul din buzunarul lui Oliva Fuentes se odihneau acum în mîinile lui Borrowth.

— De ce ați tras, pui de năpîrcă?
Gringos mentecatos*!

— Ești un hoț, scrișni Oliva. Ne-ai
dus de nas cu aiurelile tale de profesor...

— Ai băgat la cap destul de greu,
rînji Borrowth. Acum, senores, mai doriți ceva?

— Dreptul nostru, așa cum ne-am înțeles. Să gonești mutrele
astea pocite, cît timp ne facem noi treaba. Iar pe urmă, poți să te și
pupi cu pîrliții tăi de otomi...

— De fapt nu văd de ce-aș mai continua să discut cu voi.
Furtul de aur se pedepsește cu moartea. Eu vă dau patru catîri și
timp de o oră pînă la plecare. După aceea, nu mai garantez de ni-
mic. Hei, băieți, se adresă el escortei sale. Duceți-i pe eroii ăștia
pîrliți pînă în sat. Dacă mișcă, faceți cu ei ce vreți. Acolo să-și ia
caili și să se care.

— Ne mai vedem noi, mormăi furios Pancho în timp ce se
ridica.

— Dacă vă face plăcere cu adevărat, ne revedem și să știți
că eu nu obișnuiesc să greșesc ținta. Ca să-și întărească răspunsul,
ridică arma și trase. Pălăriile foștilor săi tovarăși căzură pe rînd la
pămînt. *Good bye!*

*
* — *

* *Gringo* este numele injurios adresat indigenilor din Mexic de către yankei.

După acest incident, Borrowth se simți mai liniștit. Acum rămăsese singur pe șantier. Cu cât înainta săpătura, contorul Geiger-Müller semnaliza tot mai puternic. Într-adevăr, se părea că prin apropiere exista o sursă radioactivă. Dar cum schimba poziția contorului, semnalele încetau. Deci sursa era de mică intensitate și se afla pe un teritoriu redus. După câteva zile de săpare, după ce groapa fusese cu desăvârșire golită, așa cum cer toate regulile arheologice, contorul nu mai semnaliza, indiferent de poziția lui.

— Deci bătrînul a avut dreptate, mormăi yankeul, blestemîndu-l printre dinți pe vrăjitor. S-a dus dracului sursa!... Dar unde? Ce fel de sursă radioactivă o fi aia pe o palmă de loc? Imposibil! M-am înșelat eu... sau s-a stricat aparatul.

Contorul folosit era un model destul de obișnuit. Aparatul era portativ și ușor de mînuit.

Întors în sat, Borrowth făcu cu un electromagnet proba aparatului. Contorul funcționa normal. Concluzia era deci clară. Pămîntul din groapă păstra urme de radioactivitate. Acolo desigur că se aflase așa-zisul stîlp al lui Yakab Xaman, despre care vorbise bătrînul vraci. Atunci nu mai rămînea de răspuns decît la o singură problemă: de unde fusese adus pietroiul...

Amărit peste măsură, Borrowth pricepu că nu are altceva de făcut decît să colinde sat cu sat și trib cu trib, pe tot teritoriul platoului Llanos de Los Gigantos. Un singur rezultat îl mulțumea, cele câteva kilograme de aur pe care le scosese din săpături.

După trei zile de beție cumplită, își strînse din nou caravana și porni spre orașul cel mai apropiat, spre Mapimi, unde trase la unicul hotel. Era descurajat. Nu știa încotro să-și îndrepte cercetările.

Într-o seară, i se păru că are o halucinație. În ușa hotelului apăruseră cei patru gauchos, întovărășiți de un individ ciudat. Era un bărbat mărunț, uscat, cu fața arsă de soare, cu părul rar. Era îmbrăcat elegant și pe cap purta un uriaș sombrero de pai. Borrowth încercă să-și aducă aminte de figura individului. Nu-l mai văzuse niciodată pînă atunci. Întrebîndu-l pe hotelier, acesta îi spuse că noul vizitator nu era cunoscut de nimeni și că se afla pentru prima dată în orașel. Alte lămuriri nu mai ceru Borrowth, căci, fiind aproape beat, nu prea prindea sensul cuvintelor.

Dimineața află că cei patru gauchos și străinul părăsiseră hotelul. În registru rămăsese înscris: „Günther Kriegsfeld, etnograf și orientalist”.

— Să nu fie orientalist, cum sînt eu arheolog... gîndi Borrowth. Faptul că s-a dus cu cele patru lichele înseamnă că ori caută aur ori ceea ce caut și eu. Indiferent de ce ar fi, eu n-am nevoie de concurenți, așa că, mister Glyn Borrowth, mobilizare pe toată linia! Pornim la atac!

Capitolul IV

Ce i-au spus lui Kriegsfeld manuscrisele descoperite.
O întîlnire lîngă lacul Yquiran. Stîlpul lui Yakab Xaman.
Închisoare și libertate.

Cei patru gauchos — Oliva, Pancho, Geronimo și Juanito — călăreau veseli. Pe fețele lor bărboase, de obicei posomorîte, se putea citi o stare de euforie. Împreună cu ei călărea „omul cel micuț”, cum îi spunea Geronimo, și atitudinea lui era cu totul deosebită de cea

a lui Borrowth. El nu le făcuse promisiuni, ci pur și simplu îi îndopa cu dolari. În al doilea rînd, cunoștea ținta expediției și nu o culesese din informații luate din vînt. De altfel, li s-a mai impus și prin modul auster și soldătesc al comportamentului său.

Acum toți cinci călăreau fără alt însoțitor, către partea sudică a platoului, spre un punct aflat cam la 50 km de Mapimi. Locul spre care se îndreptau nu era în preajma nici unei localități, cît de mici. Tot ce aveau nevoie, luaseră cu dînșii în cîteva baloturi legate pe spinarea a vreo 20 de catîri. Aceasta le micșora din rapiditatea mișcărilor și a deplasării, dar altfel nu se putea. Unica problemă pe care și-o puneau era aceea a apei potabile.

Călare, 50 de km prin Llanos, pe un teritoriu pietros și fără drumuri — iată o întreprindere extrem de grea și obositoare. Din acest motiv, Kriegsfeld a stabilit trei etape de drum, care urmau să fie strict respectate. Cu toate că ardea de nerăbdare, pe figura lui nu se putea citi nimic deosebit.

Călărea tăcut, cu buzele strînse, cu tot trupul încordat ca un resort.

La primul popas au lăsat animalele să se odihnească. Ca un explorator experimentat, Kriegsfeld nu s-a mulțumit să se tolănească pe preșul țesut din fibre de agave, ci, luîndu-și cîteva instrumente, a pornit curînd în cercetare. Încerca cu ajutorul aparatelor pe care le avea, să stabilească posibilitatea ridicării unei hărți geofizice amănunțite a regiunii. Acest lucru era deosebit de important pentru el, deoarece, în modul acesta avea singura posibilitate de a confrunța cu terenul textul găsit în biblioteca mănăstirii Matrakonda.

Cel de al doilea manuscris, format, după cum știm, din 20 de coli de amatl, avea un text asemănător celui din codexul Quinanzing. Spre deosebire de acesta, care arăta migrațiile unui trib chichimec, amatlul lui Kriegsfeld, vorbea despre călătoria unui cacic din populația otomii de nord. Acest cacic însoțise cinci *bikshu* (preoți budiști cerșetori) debarcați în Mexic, în jurul anului 468 al erei noastre, prin tot regatul chichimec — și apoi îi întovărășise pe drumul lor de întoarcere. Ajuns la lamaserie, fusese desigur convertit la budism și deveni la rîndu-i un *bikshu*. Dorul de țară sau dorul de a face și el prozelești la rîndul său îl făcu să se înapoieze. După aceste două drumuri, au urmat desigur și altele, la distanță de ani unul de altul. Cert este că respectivul cacic nu era la prima sa călătorie între Asia și America centrală, după cum nici călătoria celor cinci călugări nu a fost unică. Cu 41 de ani mai tîrziu le-a urmat chinezul Hwui Sin, de pe urma căruia a și rămas o carte intitulată „Fu Sang“, ce cuprindea o descriere amănunțită a Mexicului.

În manuscris scria chiar că în timpul lui Balam-Agap, el, Chal-tuixtli, vindecase cu piatra sănătății pe bolnavi și slăbănogi „în al optulea huehuetiliztli, în ziua checatl al lunii cozcaquauhltli“ (adică în al optulea an al primei perioade de șase „huetiliztli“, un huetiliztli durînd 146 de ani). Făcînd socoteala: dacă primul an al perioadei coincidea după codexul Troano, cu anul 460 a.e.n., deducea că evenimentul avusese loc în anul 468, ziua de 30 noiembrie.

Templul lui Balam-Agap se afla pe malul nordic al lacului Tzintzanhuicli, care actualmente se mai numește și Yquiran.

Spre acest loc se îndrepta acum Kriegsfeld însoțit de cei patru gauchos. Odată primele încercări de ridicare de plan făcute, au strîns corturile și, din pricina nerăbdării însoțitorilor săi, restul dru-

mului îl făcură fără nici un fel de popas. Cu cât înaintau mai mult, cu atât vegetația se îmbogățea. În jurul lacului Yquiran, ca în jurul unei oaze, în locul cactușilor, începură să apară primele semne de savană subtropicală, cu ierburi înalte și dese.

În depărtare, pe deasupra vegetației bogate, se zărea, parcă plutind, o pată violetă, care în timp ce se apropiau se dovedea a fi un zid construit din blocuri grele de granit.

— Acolo! strigă Oliva, dînd bici calului. Acolo este... senor Guntero! Am ajuns!

Bucuria lui molipsi îndată și pe ceilalți. Numai bieții catîri nu prea o împărtășeau, căci poverile din spatele lor le scoteau sufletul și nu-i lăsau să înainteze atât de repede cum ar fi dorit cei cinci călăreți.

Tabăra a fost așezată chiar la poalele zidului — pe un teren ceva mai ridicat. Din apropiere, se putea vedea că acolo existase o construcție masivă, după modelul celor aztece, bogat împodobită cu sculpturi și picturi. În interior, nu se putea pătrunde încă. Tavanul căzuse și, din cauza vîntului, se depuseseră multe straturi de roci eoliene. Intenția lui Kriegsfeld era să înceapă direct cu săpatul interiorului.

— Deci ne-am înțeles, senor Guntero... Aurul pe care-l vom găsi îl împărțim între noi.

— Aurul.. făcu Kriegsfeld gînditor... da, asta de la sine înțeles. Restul mă privește pe mine. Acum să desfacem corturile și mîine începem lucrul.

— V-aș propune ceva...

— Să auzim, sinor Oliva.

— V-am povestit de americanul ăla nebun... Era la Mapimi. L-am zărit la hotel.

— Și ce-i cu el? făcu Günther disprețuitor.

— Să nu ne atace...

— Și dacă?

Răceala tăioasă care reieșea din tonul lui Kriegsfeld îi făcu să se cutremure. Nu-i era frică. Aceasta era bine.

— Totuși n-ar strica să stăm de gardă, adăugă Günther. Acum vreau să mă odihnesc.

Se retrase în cort, pe cînd însoțitorii săi mestecau tăcuți frunză de marihuana, cea cu gust răcoritor și care produce vise plăcute.

★

★ ★

Lui Borrowth nu i-a trebuit prea multă vreme ca să afle direcția luată de cei cinci călăreți, pe care-i socotea drept concurenții săi. În afară de aceasta, nu i-a fost prea greu nici să-și facă o escortă din „băieți cu mușchii tari“, de prin cîrciumile din apropiere. În momentul plecării sale din Mapimi, îl despărțeau de Kriegsfeld numai trei ore de drum. Așa încît abia se întinsese acesta pe patul de campanie, că din Llanos se auzi zgomotul copitelor unei trupe care se apropia. Kriegsfeld sări în picioare și ieși afară din cort. Cei patru gauchos așteptau gata să pună mîna pe arme. Nu trecu mult și în fața lui Kriegsfeld descălecă mister Glyn Borrowth în persoană.

— *How do you do!*

— *How do you do!* răspunse Kriegsfeld.

— Numele meu e Borrowth, sir... Sînt arheolog și nu m-a lăsat inima să nu vă gădesc. În regiunea asta sîntem atît de puțini încît e o plăcere deosebită să te întâlnești cu un coleg. Pe urmă, mai voiam să vă atrag atenția asupra lichelelor pe mîna cărora ați intrat.

Kriegsfeld îl privi calm, măsurîndu-l din cap pînă în picioare. Volubilitatea americanului îl făcu să zîmbească ironic.

„Uite de cine le e frică proștilor ăștora... să-ți vină să rîzi, nu alta“, gîndi el.

— Îți mulțumesc de atenție, răspunse rece Kriegsfeld. Sper însă că n-o să-ți răpesc prea mult timp. Cred că și dv. aveți, ca și mine, săpături urgente.

— Daa, răspunse Borrowth în doi peri, voiam să văd împrejurimile lacului ăsta blestemat. Apropo, sir, nu cumva aveți un dozimetru?

— Desigur, cum de nu, făcu Günther mirat. Poftim!

Cînd deschise capacul, fața lui Kriegsfeld se lungi de mirare. Becul dozimetrului ardea.

Borrowth zîmbi, salută și încălecă. După cîteva minute, în urma lui se zărea doar un nor de praf. Günther rămase năucit, ținînd încă în mîna întinsă dozimetrul. Își reveni însă repede în fire, înjură printre dinți, își puse în buzunar instrumentul și intră în cort. Încă nu pricepuse ce putea să dorească de la el individul acela cu nume și apucături de „erou“ din Far-West.

Capitolul V

Discreția se tîrguiește cu mărinimia. O discuție metafizică, încheiată cu un contract oneros. Ce caută o statuie a lui Budha în Llanos de Los Gigantos. Dr. Günther Kriegsfeld face cunoștință cu închisoarea mexicană. Un amator care spune multe. Glyn Borrowth își angajează adversarul.

O dată întors la Mapimi, yankeul își struni calul în fața poștii, în al cărui local năvăli ca o furtună. În aceeași zi, Mr. Abraham Mac Stephens primi o cablogramă cifrată prin care era înștiințat că un oarecare etnograf cu numele de Günther Kriegsfeld, care se dădea drept refugiat german, săpa cam în aceeași zonă, unde plecase Borrowth, și că posedă o autorizație din partea guvernului mexican.

La fel de vijelios ca și Borrowth, descinse și Mc. Stephens în întreprinderea condusă de prietenul său, colonelul în rezervă Jim Marlott. Bineînțeles că trustmanul se mișca atît de ușor pe cît îi îngăduiau cele peste o sută de kilograme. Pe cînd mergea îngîndurat, privirea îi căzu pe reclama unui film: „Fantome vii“.

— Stai, domnule! își zise. Am găsit. De ce n-ar fi acolo fantome? Minunat... Îi voi spune că Borrowth scrie un roman... iar celălalt, neamțul... o lucrare de arheologie americană! Asta e.

Îmbărbătat de propriile-i idei, financiarul păși grav în cabinetul colonelului Marlott, pe care-l cunoștea de ani de zile.

— Hallo, Jim!...

— Hallo, Abe! Ce vînt te-aduce pe la mine...?

— Știi, eu sînt editor!

— Și... editor...?

— Da... și editor... Trebuie să ne ocupăm și de cultură puțin. Ei bine, mi s-a prezentat o ofertă din partea unui neamț...

— Interesant...

— Il cheamă Günther Kriegsfeld, ...e etnograf... sau „orientolog“... el știe mai precis ce este.

— Kriegsfeld, orientalist? Păi ăsta a murit în 1922, dar, după câte îmi aduc aminte, nu-l chema Günther, ci Horst. Un moment!

Apăsă pe un buton și o voce îi răspunse prin difuzorul dictafonului.

— Să vină Finley pînă la mine! ordonă colonelul.

După câteva minute, în birou apăru un bătrînel cu o figură ștearsă, un om despre care nimeni n-ar fi putut spune decît că este un pensionar onorabil retras din munca lui de arhivar sau casier la o mică instituție.

— La ordinul dumneavoastră, domnule colonel...

— Finley, vezi dacă ai în fișele dumitale ceva despre individul cu numele Kriegsfeld Günther...

— Dar dacă-i nume fals?

— O să vedem atunci. Deocamdată caută-l așa! E etnograf și orientalist. Cînd îmi dai răspunsul?

— Mîine.

Bătrînul făcu o reverență caraghioasă și plecă tîrșindu-și picioarele.

După ce ușa se închise în urma lui, cei doi tăcură o clipă. Apoi, în timp ce-și prepara un cocktail, colonelul se adresă lui Mc. Stephens:

— Și de ce te interesează în mod atît de „special“ neamțul?

— Știi, se află în Mexic... ar putea fi un roșu... Eu nu mă pot lega la cap...

— M-da, înțeleg. Dar alte interese n-ai mata pe acolo?

— Unde? În Mexic? Nu, nicidecum!

— Atunci e în regulă... Putem aranja mobilizarea unui căpitan de aviație, cu numele de James Strawberry alias Glyn Borrowth... făcu Marlott... cu un aer de vădită superioritate.

— Care Borrowth?

— Aaa... nici nu-l cunoști!? E amuzant. Iar eu care credeam că ai un salariat cu acest nume sau poate cu acela de James Strawberry... Bun! Dacă-i așa, ordon imediat rechemarea lui în țară.

Zicînd acestea, întinse mîna spre sonerie.

— Ba te rog!

— Parcă spuneai că...

— Spuneam, ce spuneam! Ce-l amesteci pe unul cu celălalt? Ce legături are unul cu celălalt sau Borrowth cu Kriegsfeld? Viscezi, dragul meu!

Cu o neglijență voită, Marlott scoase dintr-un dosar copia unei telegrame pe care o întinse lui Mc. Stephens. Era vorba de aceea primită de trustman numai cu câteva ore mai înainte:

— De unde-o ai?

— Să presupunem că mi-a adus-o un binevoitor... Nu trebuie să te neliniștești pentru atîta lucru... Am hîrtii mai importante decît asta, care te pot interesa... Acum să trecem mai departe. Amicul Borrowth — pe care l-a trimis editorul Mc. Stephens să scrie un comic cu cow-boys mexicani — este etnograf sau „orientolog“ ca și mine... E bine că tu, Mecena modern, ajuți pe scriitori...

După ultimele cuvinte, Mc. Stephens pricepu că orice subterfugiu ar fi fost de prisos. Acum nu avea decît o singură cale. Să reușească

să obțină datele la un preț acceptabil și fără să fie nevoit să facă alte sacrificii.

— Să știi că sînt editor... am 90% din acțiunile lui Hopkins... Așa că pot trimite oriunde vreau... pe oricine. Dacă o fi să-l mobilizeze, n-au decît..., dar te avertizez că eu mai am și alte legături... Aștept mîine rezultatul cu privire la Kriegsfeld.

Se ridică, se îndreaptă spre ușă. Ostentativ, se opri în mijlocul drumului dintre ușă și birou, scoase un trabuc, apoi îl aprinse calm și porni mai departe, legănîndu-se ca o rață. Cînd puse mîna pe cianță, Marlott îl opri :

— Hei, Mac, nu știi de glumă ?

— Știu, dar pînă nu-i cunosc prețul... nu mă face nici să zîmbesc.

Rîseră amîndoi. Acum fiecare era asigurat : unul de discreția colonelului, iar celălalt de mărinimia financiarului.

★

★

★

Săpăturile ajunseseră la un punct mort din cauza unor blocuri de bazalt care nu puteau fi mișcate din loc. Cinci oameni fără unelte necesare nu puteau face față unei astfel de munci. Cei patru gauchos se învîrteau înjurînd și blestemînd în incinta templului lui Balam-Agap.

În cort, Kriegsfeld își făcea tot felul de socoteli, deoarece înregistratorul contorului folosit pentru detectarea existenței sursei radioactive semnaliza din momentul în care era pus în funcțiune. Acest fapt dovedea că au în imediată apropiere un filon sau un zăcămint la suprafață, ale cărei radiații influențau direct aparatul. După calculele sale, Kriegsfeld ajunsese la concluzia că se află în prezența unui element intens radioactiv. La această concluzie ajunsese chiar în prima noapte petrecută în tabără. Acum stătea și făcea calcule minuțioase care urmau să-i determine poziția precisă a elementului radioactiv, precum și adîncimea la care se afla. O dată acestea aflate, avea de gînd să-și răsplătească tovarășii și să părăsească de formă șantierul pentru ca, peste cîtăva vreme, să revină înarmat cu tot ceea ce era necesar unei prospectări de o asemenea amploare. În afară de aceasta mai urmărea și achiziționarea terenului pe o rază mare. Devenit o dată proprietar al acestor locuri... Aci gîndurile lui Günther fură întrerupte de intrarea bruscă în cort a lui Oliva.

— Sinor Guntero ! Au apărut călăreți în Llanos...

— Și ce mă privește :

— Sinor... cred că sînt oamenii yankeului. Ne înconjoară din toate părțile. Ce să facem ?

— Dacă este așa cum spui, retrageți-vă între zidurile ruinei. Luați-vă armele necesare și să-i primim cum se cuvine. Eu rămîn în cort. Acționați numai dacă vedeți că ne atacă.

Ceea ce a urmat însă a dat naștere unei neînțelegeri, care pe cei patru gauchos i-a făcut să fugă, iar pe atacatori să se creadă atacați.

Ca un bun gospodar ce era, Kriegsfeld se aprovizionase cu cîteva lădițe cu muniții. Pe de altă parte, mexicanii aveau armele și cartușele lor de model vechi. Cei patru luară o lădiță cu cartușe și o duseră cu ei între zidurile dărîmăturii. Acolo și le-au împărțit și, după obiceiul vînătorilor din vestul sălbatic, începură să și le îndese în brîiele largi de piele. Juanito, cel mai tînăr și mai molcom dintre cei patru, după ce-și umplu bine centironul cu gloanțe, îl întinse

înaintea sa, pe un pietroi din apropiere. Apoi lăsându-l acolo, se că-
țără pe un zid ca să poată să-i urmărească cu privirea pe eventualii
atacatori.

Cum așteptarea se prelungea, lăliul Juanito își luă o sticlură cu
rom și o bău pe nerăsuflete. Din cauza căldurii, alcoolul își făcu re-
pede efectul. Cu o mutră mai mult decît serioasă, Juanito scoase o
cutie cu cartușe goale, pe care începu să le încarce din cornul său
cu praf de pușcă. Mîinile nu-i prea dădeau ascultare, astfel că mai
mult de jumătate din praf se scurse pe pietre. Văzîndu-și insuccesul,
trînti furios cutia de pămînt, de se împrăstie toată iarba de pușcă de
jur împrejurul său.

— Vin, răcni Pancho.

Ca să fie mai calm, Juanito își aprinse lent o țigară. Atunci se
petrecu acel neprevăzut care-i zăpăci pe toți. Chibritul încă nestins
căzu în mijlocul moviliței de silitră.

Din piepturile celor patru, odată cu o serie lungă de rafale, iz-
bucniră răcnete de groază.

Chimirul lui Juanito își scuipa vertiginos gloanțele, de parcă
ar fi fost banda unei mitraliere în acțiune. Cu salturi caraghioase, cei
patru săriră afară din incintă, urmăriți de exploziile cartușelor care
se aflau în lădița de muniții. Cuprinși de panică, cei patru gauchos
fugeau mîncînd pămîntul. Țipetele lor îl scoaseră din cort și pe
Kriegsfeld, care, auzind împușcături, își descărcă pistolul spre tem-
plul ruinat al lui Balam-Agap, fără să vadă în cine trage.

★
★ ★

În acest timp, Borrowth, căruia Mc. Stephens îi răspunsese cine
este Günther Kriegsfeld, încercase să încercuiască tabăra cu „băieții”
săi. Aceștia auzind zgomotul împușcăturilor s-au considerat atacați și,
în frunte cu șeful lor, au pornit să-i șarjeze pe cei cinci. Urletele lor
de luptă s-au amestecat repede cu țipetele de groază din tabăra de
pe malul lacului Yquiran.

Ca un vrednic urmaș al așa-zișilor pionieri din Texas care au
decimat populații întregi de piei roșii, Borrowth călărea cu pistolul
întins, gata să tragă în primul om care i-ar fi apărut în cale. Nici
n-a lipsit mult ca să-l ucidă pe Geronimo, care, ca apucat de streche,
alerga cu mîinile ridicate. Din spatele lui, răsuna pocnetele explozii-
lor, iar în imediata apropiere stătea Pancho atins de un plumb în
partea cea mai carnoasă a trupului.

— Stafiile... indienii...

— Mumia... se mișcă...

Desmeticindu-se cel dintîi, Borrowth zbieră :

— Staaați ! și-și struni armăsarul.

În spatele său se oprise o trupă de circa cincisprezece oameni, cu
priviri care numai binevoitoare nu erau — toți înarmați după legile
Llanosului. În fața lor se aflau într-o postură lamentabilă cei patru
gauchos cu cămășile sfîrtecate, plini de spini de cactus, care-i înțe-
pau la orice mișcare.

Mai încolo, Günther zăpăcit, cu arma în mîină, aștepta apariția
atacatorului de pe malul lacului. Așteptarea lui era însă zadarnică.
Mai răsunară cîteva pocnete și totul se liniști.

— Ce-a fost asta, mister Kriegsfeld ? întrebă yankeul descălecînd.

— Să vedem... colega! Încă nu știu... făcu Günther care, presupunând pricina exploziei, se gîndea că ar fi putut folosi accidentul, astfel încît să nu-l lase pe yankeu să se apropie de templu. Hei, Oli-va... ia veniți cu mine!

— Nu, sinor... noi nu mai călcăm pe acolo! răspunse serios gauchoul, la picioarele căruia zăcea și gema Pancho. Acolo sălăș-luieste diavolul... Nu vrem să murim de mîna noastră. Armele s-au descărcat de la sine. Cartușele au explodat fără pistol... Numai necuratul a putut-o face... Noi... noi... nu mai călcăm acolo.

Ridicînd nepăsător din umeri, Borrowth, urmat în silă de Kriegsfeld, pătrunse în interiorul templului. Pe pereții de piatră se zăreau urmele recentelor explozii. Un fum des și înecăcios mai plutea încă deasupra ruinelor. Mirosul stăruiitor de pucioasă îi făcu pe cei doi să strănute.

— Să ieșim! propuse Kriegsfeld.

— Bine! Ce crezi dumneata că s-a întîmplat?

— Cunoști teoria telechineziei... Și cred că ți-ai dat seama că plutea un miros puternic de ectoplasmă.

— Nu! făcu Borrowth, scuturînd energic din cap. Mai degrabă mirosea a praf de pușcă!

— Se cunoaște că ești un nepriceput în metapsihică. Eu bănuiesc că zeitatea totemică, împreună cu cei sacrificați aci cu atîtea secole în urmă, s-au materializat. De altfel, acest fenomen, descris cu lux de amănunte de către Bô Yin-rî, a mai fost înregistrat și în alte părți ale globului. Este un fapt cunoscut că spiritele locale se materializează și, sub o formă sau alta, încearcă să-i gonească pe cei nepoțiți. O manifestare asemănătoare cu cea de mai înainte o găsim în folclorul atîtor țări, de exemplu legenda podului de peste râul Arta din Grecia, sau a păsării Sahak din Armenia, sau cunoscuta legendă a surpării zidurilor abia clădite...

— Interesant! mormăi Borrowth.

— Deci, continuă doct Kriegsfeld, spiritele locale au produs explozia cartușelor și i-au gonit pe gauchos. Cred că ar fi cazul să înțelegem și noi și să plecăm de pe locurile acestea. O retragere ne-ar fi prielnică. Cunosc o experiență din Olanda, unde a plouat cu pietre din senin într-o casă ocrotită de un anumit spirit. Aci, spiritele locale ne gonesc cu ajutorul propriilor noastre mijloace.

— M-aș mira!? Templul pare să fie de construcție aztecă și deci precolumbiană. În consecință, spiritele nu cunoșteau praful de pușcă. Deci cum au știut să-l facă să explodeze?

— Dragul meu, Richet și Bozzanno afirmă că spiritele evoluează o dată cu viața socială... Ele urmează treptele civilizației moderne...

— M-da! Aș vrea să te mai întreb ceva... făcu Borrowth. Dumneata crezi în toate aiurelile pe care mi le-ai debitat pînă acum?

— *Donner Wetter!* Sigur că da!

— Bine, bine! Totuși e mai sănătos să jucăm *fair-play*, Mr. Kriegsfeld. Eu nu sînt femeie isterică să-mi îmbuibi capul cu tot felul de prostii esoterice. Duhoare de ectoplasmă, materializarea hoiturilor și alte marafeturi de genul ăsta... Drept cine mă iei?

— Domnul meu, dumneata posezi un *Weltanschauung** de cow-boy... În felul acesta nu ne vom înțelege niciodată. Eu sînt un

* *Weltanschauung* = concepție despre lume.

adept al esoterismului și metapsihice. Am și publicat diverse articole în revistele de specialitate...

— Nu neg, se poate, dar ai mai publicat și articole despre, să zicem, acțiunea neutronilor asupra nucleelor, unde nu mai recurgeai la astfel de... spirite.

O clipă, Kriegsfeld îl privi sincer mirat. Așadar, americanul știa cu cine are de-a face. Il urmărise și desigur ceruse informații despre el. Kriegsfeld își adresă în gând câteva blesteme pentru lipsa lui de prevedere. Acum însă trebuia să acționeze într-un fel:

— A fost o ipoteză, spuse Günther, ocolind un răspuns direct. Eu n-am nici o vină că nu ești credincios.

— Mă rog... o fi existând și o ipoteză ectoplasmatică. Dar alta mai puțin imputită n-ai? Doar ești fizician!

— Mă confunzi...

— Ți-am propus odată *fair-play-ul*. Să fim serioși! Ești arheolog cum sînt și eu... Am venit să-ți ofer un business cinstit. Ți-am citit lucrările. Poate că și dumneata le-ai citit pe ale mele. De ce să umblăm cu fleacuri!? Tot ce-ai îndrugat pînă acum e bun pentru păduchioșii ăștia de gringos. Între noi e bine să discutăm ca doi oameni realiști. De acord? Deci îți propun colaborarea. Să batem palma!

— Să mă mai gîndesc.

— Ai 12 ore... Eu rămîn aci. Cred că radiațiile sînt destul de puternice, iar sursa se află la suprafață. Așa că vom putea explora templul, cu toată explozia... spiritelor.

De data aceasta, hohotului de rîs al lui Borrowth i se adăugă și acela al lui Kriegsfeld.

— Totuși ar fi putut constitui o bază de cercetare și ipoteza mea, mai stărui puțin Günther, ca un elev îndărătnic prins asupra faptului.

— Da, pentru orientaliștii cu capul în nori. Acum cred că ar fi cazul să ne vedem de treburi. Ce indicații ai reușit să capeți?

Aici Kriegsfeld se încruntă. Fusese descoperit, dar să fie socotit și nerod, asta nu! Borrowth îi cerea rezultatele muncii sale de luni de zile ca unui subaltern. După cîte știa, nimeni nu se mai comportase cu el în halul acesta.

— Ce-mi oferi ca să capeți rezultatele?

— Eu? Ți-am mai spus: Co-la-bo-ra-re...

— Și dacă n-am nevoie? Am autorizație de săpături.

— Atunci, pentru că și eu posed o asemenea hîrtiuță, în care este menționat cuvîntul „exclusivitate“, mă voi vedea silit să mă instalez tot aci. Asta, în primul rînd. În al doilea rînd, deși susții că ești doar un refugiat german, nu te-aș sfătui să trezești bănuiele asupra prezenței dumitale în aceste locuri. De aceea, eu, care te cunosc și te apreciez, doresc să colaborăm.

— Ce drepturi urmează să ceri?

— Ca unul venit mai tîrziu, nu iau decît o cotă de 50%...

— Jumătate?!

— Atîta timp cît 50% este egal cu jumătate, da. Și pe urmă nu vād ce te-ar opri să lucrezi cu mine. Gloria, poate? Dacă-i asta, ți-o las dumitale. Eu urmăresc cu totul altceva: *Money!* Bani!

Günther își lăsă în jos capul. Soluția propusă de american îi convenea în fond. Cît despre rest, știa el ce are de făcut. În timpul cercetărilor va cumpăra tot teritoriul și cu asta se termina și povestea exclusivității. Nu avea de ce să nu accepte deci, fie și numai de

formă. În aceeași seară, îl va trimite pe Oliva Fuentes cu o hîrtie către un prieten din Mexico-City.

*
* *
*

Mr. Glyn Borrowth nu arăta să fi glumit. Se instalase pur și simplu în cortul lui Kriegsfeld și chiar începu primele lucrări de prospectură. Cei patru gauchos rămași afară erau acum în mare cumpănă. Prezența americanului le încurca toate planurile. Pancho era rănit. Intrarea în vechiul templu le era interzisă. În jurul lor se aflau oamenii, cu fețe amenințătoare, veniți din Mapimi. Știau bine că orișice mișcare necugetată le putea aduce moartea. Inerția în care se aflau îi deprimase. De necaz, nici nu dormeau. Geronimo îl oblojea pe rănit, iar ceilalți doi fumau țigară de la țigară.

Era aproape miezul nopții, cînd cineva se strecură pînă în apropierea focului lor. De după un tufiș apărură un băț care-l lovi încetșor pe Oliva Fuentes.

— Oliva... vino aproape... se auzi vocea lui Kriegsfeld.

Gauchoul se tîrî și, cînd ajunse în dreptul tufișului, se tolăni ca pe o canapea.

— Poți să pleci la Mapimi?

— Cînd?

— Acum... ai aci o scrisoare și bani. Iei trenul de Mexico-City și duci scrisoarea la adresa de pe plic. De întors, nu te mai întorci. Mă aștepti peste zece zile la San Pedro. Acum, întinde mîna! Aci sub piatră se află ce ți-am spus: 500 de dolari și plicul. Ai priceput?

— Am priceput șefule... Te aștept la San Pedro, în zece zile.

A doua zi de dimineată, banda lui Borrowth fu mirată de dispariția lui Oliva Fuentes. Doar americanul rămase netulburat, mulțumindu-se să-i binecuvînteze fuga doar cu cîteva înjurături, care treziră imediat admirația năimiților lui.

Mutarea și scoaterea blocurilor din incintă începu o dată cu revărsatul zorilor. Oamenii înhămau cîteva cai la un bloc legat cu lasouri. Toată ziua trecu de altfel numai cu această muncă plictisitoare și grea. De a doua zi, cînd săpăturile au fost reluate, muncitorii începuseră să se plîngă de dureri de cap și amețeli.

Cu toate acestea, sub supravegherea lui Kriegsfeld și Borrowth, săpăturile continuau după cele mai stricte reguli ale arheologiei. La al patrulea strat de cultură pe care-l dezgropaseră, au găsit pe o piatră hieroglife care purtau semnul celui de al doilea trib chichimec, Tecpaneca. Numerotarea acestor triburi este arbitrară, dar, după codicele Boturini, dintre cele opt triburi ale poporului cicimec, Tecpaneca este al doilea. Aceasta însemna că teritoriul pe care se afla templul a aparținut, din punct de vedere administrativ, orașului Coahuatl icamac (Botul șarpelui) — una dintre fostele mari așezări toltece. După istoria lui Fernando Alva Ixtlilxochitl („*Histoire des Chichimeques*” — trad. de Ternaux-Compans), în templul respectiv se practicau sacrificii umane în cinstea zeului Tezcatlipoca și nu în a lui Balam-Agap. Acesta a și fost punctul de plecare al primei și ultimei dispute arheologice dintre cei doi falși arheologi.

— Mă mir, zise Borrowth, eu știu, din tradiția orală care mai dăinuie, că aci era cu totul altceva decît am găsit noi.

— S-ar putea ca tradiția să greșească după cum și documentul pe care-l folosești dumneata, „*Historia de Chiquimecos*“, este greșit. Torquemada în „*Monarhia Indiana*“ afirmă altceva. Nu-ți mai vorbesc de alte date pe care le posed...

— M-da... Cred și eu, dacă ai venit la fix! De unde cunoșteai punctul? Desigur că tot spiritul ți l-a arătat. Ce mă privești așa? Nu există spirit fără *point**!

— Iar rîzi de mine... De altfel ce să mă mir? Nu ești un adept al esoterismului. Cu toate acestea, documentele care m-au adus de-a dreptul aci se bazează pe legendă, pe folclor. Eu sînt pasionat după așa ceva...

— Folclor!? făcu neîncrezător Borrowth. Cum așa?

— Ei, e vorba de o legendă care circulă. Pe baza ei am găsit documente cu date aproape precise, iar rezultatul: iată-l! Pe zi ce trece ne apropiem tot mai mult de sursa radioactivă.

— Dumneata ai găsit legenda?

— Eu sau altul, n-are importanță! răspuse Kriegsfeld evaziv. Tăcură amîndoi. Fiecare încerca să pătrundă în mintea celuilalt. Borrowth pricepuse că și colaboratorul său, sau, mai bine zis, adversarul său, cunoștea teoria lui Wassa și mai ales că poseda documente precise despre terenul pe care se aflau.

„Probabil că Wassa, gîndea Borrowth, a lăsat în Germania aceste date în legătură cu legenda“. În orice caz, trebuia să le cunoască și el, fără ca Günther să bănuiască ceva. Știa că germanul plănuise să-l înșele căci, în dimineața aceleiași zile, unul dintre oamenii săi îi aduse scrisoarea și banii găsiți asupra lui Oliva Fuentes, care acum se odihnea în sînul sfîntului Cristobal, patronul păstorilor mexicani, undeva în savana Llanosului de Los Gigantos.

Săpăturile continuau în schimburi mici de 30 de minute. Nu se putea lucra mult în același loc. Radiațiile impregnaseră terenul, dar mai ales straturile de cultură aflate mai în profunzime, care, după materialele găsite, puteau data din cel de al V-lea secol al erei noastre. Din acest motiv, munca era deosebit de dificilă.

Zece zile după sosirea lui Borrowth pe șantier, unul dintre săpători veni în fugă la acesta. Cînd yankeul ajunse la fața locului, văzu o statueta de marmură, care-l miră în cel mai înalt grad. Era „Budha cel născut din Lotus“, în care stilul de lucru tibetan era vădit.

Cînd americanul i-o arătă lui Kriegsfeld, acesta înmărmuri. Apucă statueta, o privi, o suci și o răsuci. Părea că nu-i vine să-și creadă ochilor.

— Da, e un Budha!... Se confirmă! murmură el.

— Ce se confirmă?

— Aa... nimic, nimic... mă cam doare capul, bombăni apoi Kriegsfeld și se retrase în cort.

Borrowth rămase ca împietrit. Ce oare i se confirmase lui Kriegsfeld? Desigur că era vorba de documentele pe baza cărora venise el atît de precis la Yquiran. Trebuia să aibă neapărat acele documente — căci altfel n-ar fi putut găsi cheia existenței statuetei într-un templu aztec — și încă într-un strat de cultură mai vechi cu aproape un mileniu decît cultura colombiană. Ca să pună mîna pe hîrțile lui Günther, trebuia să fie deosebit de iscusit.

* Joc de cuvinte: Pe englezește, *point* înseamnă și „punct“ și „poantă“, hazul unei glume (N. A.).

Nici nu se luminase încă de ziuă când, în tabără, răsună țignul ascuțit al unui „marechale“ (comisar) din poliția orașului Mapimi, însoțit de o escortă deosebit de puternică. Orice rezistență era de prisos. De altfel, actele pe care i le băgaseră sub nas Borrowth și Kriegsfeld nici nu-l clintiră. În zece minute tabăra fu ridicată, iar toți cei prezenți acolo legați pe cai. De la bun început, Borrowth și Kriegsfeld au fost despărțiți.

Ajunși la sediul poliției, fură coborâți de pe cai și introduși în cabinetul comisarului. Aci, fiecare fu luat în primire ca un obiect și trimis în celulă. Kriegsfeld, dus tocmai în fundul unei săli, mai putu, înainte de a se închide poarta grea de fier, să zărească în căpătul opus al culoarului pe Borrowth, urmat de comisarul care-i arestase. După ce toți au fost închiși, pe sală n-au mai rămas decât yankeul și „marechalul“. Cei doi intrară în cabinetul polițistului.

— Ce zici, Mr. Glyn, i-am aranjat bine? întrebă vesel șeful poliției din Mapimi și, ca să-și sublinieze entuziasmul, îi trase americanului un ghiont pe sub coaste.

— Ai căpiat? mormăi acesta, privindu-l feroce. Ți s-a făcut de-o gaură-n dovreac?

— Să mă iertați... dar...

— Bine... și să-ți intre-n scăfîrlie: pentru iertare, primești o sută de dolari mai puțin! Să mergem!

Cum de se ajunsese însă la această situație neașteptată? Borrowth, care știa că Günther Kriegsfeld umblă să-l înșele, stabilise, imediat ce primi dovada din mâinile oamenilor săi, o legătură strînsă cu un polițist mexican. Comisarul, fiind bine îndopat cu dolari, aștepta doar un semn ca să-i facă pe plac domnului care-l plătea atît de gras. Ocazia se ivise cu o noapte înainte, iar acum toți membrii expediției zăceau închiși, iar bagajele lor, inclusiv acelea ale lui Kriegsfeld, se aflau în stăpînirea lui Borrowth.

★

★ ★

Întors aproape imediat pe șantierul lăsat în părăsire, grija yankeului fu să ducă mai departe săpăturile pe locul emanațiilor radioactive. După aceasta, urma să caute în hîrțile fostului său asociat confirmarea celor găsite la fața locului.

Pe terenul în care fusese descoperită statueta, Borrowth continuă cercetările de unul singur, înarmat cu un spahlu și o pensulă mare, cu păr lung și aspru. După o săpătură de numai 15 cm — strat care uneori poate despărți două civilizații — lama de metal scrișni. Atinse ceva destul de dur, încît țîșniră scînteii. Dînd pămîntul la o parte cu pensula, Borrowth scoase la iveală o casetă de jad verde, rămasă intactă ca printr-o minune. O ridică și își dădu seama imediat că în interiorul ei se află un obiect.

De-abia cînd o aduse în cort, deschise caseta, și, văzîndu-i conținutul, nu se putu stăpîni să nu scoată o exclamație de uimire:

— Un *amatl!* murmură el.

Era într-adevăr un sul de hîrtie făcută din fibre de agave.

— M-da, un *amatl!*

Impregnă documentul cu o soluție uleioasă, care împiedică hîrtia să se pulverizeze, venind în contact cu aerul. După o așteptare de aproape 30 de minute, derulă sulul. Din primul moment, văzu un

text scris cu hieroglife aztece. Pe frontispiciu era o minunată miniatură reprezentând un peisaj. Tehnica folosită era totuși diferită de cea aztecă. Sub frontispiciu, începea direct textul scris cu caractere foarte mici, fiecare reprezentând în felul ei o minune de artă.

„Ducînd la bun sfîrșit ceea ce trebuia făcut, dînd tot ceea ce se poate da — glăsuia textul — m-am bucurat peste măsura plăcerilor căci, de vreme ce a venit sorocul, ce era să fac? M-am urcat pe muntele zeilor».

După rostirea acestor cuvinte, înțeleptul Gonarda a fost văzut de întreaga lume urcîndu-se pe minunatul munte Djayanta Devy, locuința lui Shiva, muntele de cristal — sub un cer pur, astfel încît înțeleptul părea un al doilea soare.

Puternicul Gonarda luă atunci o piatră din piatra de cristal, pe care se odihnise soarele, și mi-o dădu mie — bikshu păcătos din țara Ta-han — care, la rîndu-mi, am dat-o fratelui meu, Ci Tul-ti, din seminția I-ki, să o ducă la el, în țara Fu Sang.

Eu mă voi întoarce la peștera sfîntului Djayanta, de unde am luat piatra dătătoare de sănătate».

Timp de cinci zile, Borrowth n-a mai părăsit cortul. Părea că-și reluase vechile obiceiuri din timpul șederii sale la Mazatlan. Compara documentul găsit cu materialele lui Kriegsfeld. În carnetele de note ale acestuia, găsisese copia unui alt amatl. Comparația simplă a celor două manuscrise aztece îi dădu cheia celui aflat la Yquiran. La dezlegarea definitivă a ultimului amatl a fost nevoit să se folosească și de traducerea lui Leland după cartea „Fu Sang” scrisă de Hwui Șin.

Acum era clar Hwui Șin, bikshul cel păcătos din țara Ta-han, era categoric unul dintre cei cinci preoți cerșetori budiști care descinseseră în Mexic, venind din Tibet. Seminția I-ki despre care vorbește Hwui Șin nu putea fi alta decît populația din nordul Mexicului, iar numele cacicului, care primise așa-zisa piatră a sănătății, coincidea. În primul document era trecut Chaltuixtli, iar în al doilea Ci Tul-ti, adică numele fusese transformat conform sistemului fonetic al limbii chineze.

Urma să precizeze doar poziția muntelui și a peșterii sfîntului Djayanta din Tibet. Cît despre stîncă adusă peste Oceanul Pacific pînă la Llanos de Los Gigantos, aceasta nu mai constituia o problemă. Cacicul Chaltuixtli — așa precum afirma documentul de la Matraconda — fusese desigur un neofit aztec al călugărilor veniți din Tibet. Plecase cu unul dintre ei în Asia, unde fusese convertit la budism, iar de acolo dusesese în țara sa stîncă respectivă. De fapt, amatlul aflat la Yquiran nu era decît un gen de chitanță prin care Ci Tul-ti atesta predarea pietrei sfinte. Din coroborarea datelor, reieșea că amatlul găsit la Matraconda era ulterior documentului găsit la Yquiran. Prin urmare, Ci Tul-ti era la cea de a doua călătorie a sa în Asia.

Borrowth își scoase carnețelul și-și făcu acest rezumat al descoperirilor de pînă atunci:

„Călătoriile lui Chaltuixtli zis și Ci Tul-ti, cacicul aztec convertit la budism de Hwui Șin, bikshul tibetan:

1°. Din Fu Sang (Mexico) la Ta-Han (Tibet), unde este dus la peștera numită a lui Djayanta Devy;

2°. Se întoarce peste Pacific cu un bolovan radioactiv, pe care-l lasă în templul de la Yquiran, cu un atestat scris pe hîrtie de maguey (Amatlul găsit la Yquiran).

3°. A doua călătorie în Tibet unde lasă un nou amatl, cu în-

deplinirea misiunii lui la Yquiran (*Amatlul de la Matraconda, descoperit de Kriegsfeld*)."

Acum, se gândi Borrowth, lucrurile deveneau mai clare. Te pomenești însă că Kriegsfeld mai are unele date suplimentare...

După informațiile dibuite de american, era posibil ca stinca din templul lui Balam-Agap să fie așa-numitul stilp al lui Yakab-Xaman, despre care-i vorbise bătrînul vraci din San Cristobal.

Acum știa precis că nu era vorba de un strat sau de un filon de rocă radioactivă, ci numai de un bloc adus de unii dintre primii descoperitori ai Americii, bloc în componența căruia intra o substanță radioactivă a cărei intensitate de radiație întrecea cu mult atît radiumul cît și uraniul.

Pe masa de campanie stăteau materialele lui Kriegsfeld, printre care se aflau și caietele lui Karl Wassa. Așadar fostul său asociat pornise de la aceleași premise ca și el, de la aceeași ipoteză. În discuțiile avute însă cu el, acesta-i vorbise despre o altă serie de documente importante. Unde le-o fi ținînd? În Germania, în India, de unde venise?

Faptul că Mc. Stephens îi scrisese că Gûnther Kriegsfeld debarcase în Mexic după un voiaj făcut în India îi dădu de gîndit lui Borrowth. Se putea ca acolo concurentul său să fi găsit și alte date pe care fie că nu le adusese cu el, fie că le știa și nu le mai însemnase nicăieri. Era pus la grea cumpănă. Dacă neamțul știa mai mult decît scria în notele lui, atunci el, Borrowth, trebuia să-l folosească din nou. Dar dacă nu mai știa altceva?

În primul rînd, trebuia să-și informeze șeful despre rezultatele săpăturilor; în al doilea rînd, să trimită în S.U.A. blocul de rocă radioactivă; apoi să se gîndească la problema fostului său tovarăș de săpături.

De aceea, după cîteva ore, pe biroul lui Mc. Stephens apăru o nouă telegramă. Trustmanul trimise imediat un răspuns laconic: „Eliberează-l, angajează-l, Mc. Stephens”.

După două săptămîni de deținere, Kriegsfeld fu adus în biroul comisarului. Mare-i fu mirarea cînd aici îl zări pe Borrowth îmbrăcat elegant și bine dispus.

— Hei, Kriegsfeld, cum merge? îl întrebă americanul pe un ton protector. Eu am ieșit pe chezășia șefului meu. Dacă primești aceeași chezășie, ești liber.

— Și cum se traduce în fapt cauțiunea pe care mi-o propui?

— Semnarea unui angajament cu trustul Mc. Stephens, scumpule! De fapt, n-ai încotro. Nemții tăi sînt pe drojdie. Dacă vii la noi, ești un om făcut.

— Bine... Pe cît timp e angajamentul?

— Deocamdată, nelimitat. Amănuntele le vom discuta noi mai tîrziu. Hai să bem și să mergem să-ți cumperi haine!

— Am destule între bagajele mele...

— Alea s-au dus pe apa sîmbetei...

— Bine, dar, acolo erau documente, acte...

— S-au topit! Cine știe ce pîrlit le-o fi dat foc. Hai, vii?!

Supus și doborît de necaz, Kriegsfeld își puse semnătura în josul unei pagini bătute la mașină. De acum încolo, era un simplu salariat la dispoziția trustului lui Mc. Stephens & Co.

Murdar, nebărbierit și cu hainele ferfeniță, îl urmă pe Glyn Borrowth.

PARTEA A DOUA: „Maxilarul radioactiv“

Capitolul I

Comandantul Van Cijun trebuie să dea o hotărîre la o oră cu totul nepotrivită. A dispărut Nelly! Necazul unui vechi luptător. Scafandrii intră în acțiune.

Ceasul din turnul palatului administrativ al fostei posesiuni franceze din Șanghai bătu hodorogit miezul nopții, fără să poată acoperi însă șuieratul sălbatic al vîntului. Vîrtejuri bezmetice de zăpadă se ciocneau și se încrucișau deasupra caselor ruinate de luni de bombardament. Cu tot timpul cîinesc, ostașii armatei a 8-a cot la cot cu populația reclădeau orașul de curînd eliberat.

Reconstrucția mergea greu și din cauza portului distrus de japo-nezi. Digul cel mare fusese aruncat în aer aproape în întregime, fapt care de asemenea îngreuna dragarea portului. Din acest motiv, valuri năpraznice loveau fără milă în cheiurile pustiite.

În clădirea primăriei unde fusese adăpostită zeci de ani o mare instituție bancară, lustrele răspîndeau prin ferestre o lumină puternică. Sala aparținînd altădată consiliului de administrație, iar acum fiind consacrată ședințelor, gemea de oameni. În ziua de 5 ianuarie 1952, primarul Van Cijun convocase acolo pe reprezentanții cetățenilor din Șanghai, pentru a lua hotărîri comune cu privire la soarta orașului. Se punea problema refacerii grabnice a portului, a curățirii străzilor de dărîmături și mine, a alimentării muncitorilor. Toate aceste chestiuni deopotrivă de importante trebuiau rezolvate exclusiv prin mijloace proprii. Ajutor imediat din afară nu putea exista.

Adunarea continua la fel de însuflețită, după cum începuse, de parcă nimeni nu obosise în cele peste zece ore care se scurseseră. În fața fiecăruia stăteau teancuri de hîrtie pe care erau scrise hotărîrile luate în comun.

— Dragi tovarăși, a mai rămas să discutăm problema portului. Vocea profundă, baritonală a lui Van Cijun acoperea murmurul continuu al sălii. După părerea mea, trebuie dinamitate resturile digului împreună cu tot ceea ce este în jurul lui. Apoi, după ce vor fi terminate operațiile de dragare, să refacem docurile în cel mai scurt timp. Cine are vreo propunere?

Imediat, fără să aștepte vreo invitație, se ridică un bărbat înalt și uscat. Făcu întîi o plecăciune în fața întregii săli, apoi își dresă glasul.

— Domni... hm! tovarăși!... Iertați-mă! adăugă el repede. Sînt directorul muzeului „Hoan-Ho-Pei-Ho” și al arhivelor. Mă gîndesc că în apropierea digului au fost aruncate în mare lăzi pline cu documente foarte vechi din îndepărtata epocă Oe* și al regatului Ti. Oare n-ar putea fi scoase? Și făcînd din nou o plecăciune, se reazează.

Ștergîndu-și obrazii lucitori din pricina transpirației, se ridică din imediata apropiere a directorului un bătrîn vîoi:

— Cine poate ști ce-a mai rămas acolo după atîtea bombardamente? Pe urmă hîrtia și cerneala nu rezistă prea mult timp în apă. Părerea mea, de inginer, este că ar fi o pierdere inutilă de timp. În concluzie, propun să începem imediat lucrările de reconstrucție a marelui dig, căci oceanul nu mai dă înapoi ceea ce a înghițit o dată.

* Epoca Oe = una dintre primele epoci istorice ale Chinei.

— Nu putem renunța atât de ușor, tovarăși, se auzi o voce din fundul sălii. Ciancașiștii și americanii au umplut marea cu lăzi în care erau închise comori de artă... Știm precis că exista și un inventar pe care trebuie să-l găsim neapărat.

În tot acest timp, Van Cijun își luase notițe. Era adevărat că din depozitele de la Cijun-Van-Dao se aruncaseră multe lucruri în apa mării, dar se mai aruncaseră și lăzi pline cu explozibile. Peste acestea fusese dinamitat digul, iar sute de vase mici fuseseră torpilate sau scufundate în mod special pentru a închide calea în port. Așadar, unii propuneau amânarea lucrărilor, pe de o parte, iar alții cereau începerea imediată a reconstrucției. Redeschiderea portului însemna o mai bună alimentare a populației, o contribuție însemnată la redresarea economică a întregii țări.

★

★ ★

Pe coridor, în tot acest timp se învârtea, ca un leu într-o cușcă, un moșneag încă destul de ager. Din când în când bătea cu bastonul în podea și mormăia nemulțumit. Era acolo încă din timpul prinzului. Înainte de a se schimba, funcționarul de serviciu se apropie de el.

— Sedința mai continuă, nu vă poate primi!

— Ba da! hotărî moșneagul.

— De ce nu vreți să-mi spuneți mie?

— Nu... n-am ce-ți spune dumitale! Numai eu știu...

— Dar...

— Ești antropolog?

— Nu. Sînt metalurgist, făcu stingherit funcționarul.

— Atunci, habar n-ai! Cum vrei să pricepi ce nu știi? Și, în fond, nu mă mai plictisi! strigă deodată bătrînul și-i întoarse furios spatele.

Funcționarul zîmbi, ridică din umeri, se așeză la biroul său și începu să-și pregătească lucrările pentru a doua zi. După ce-și rîndui pe masă cîteva dosare, se întoarse iar spre bătrîn.

— V-aș sfătui să treceți cîteva minute pe la cantină. Aveți timp să luați o gustare...

— Ba nu, n-am timp! Ia mai slăbește-mă! De gustare-mi arde?! Auzi, domnule, ce-mi propune dumnealui, cînd biata de Nelly cine știe unde zace...

— Nelly?

— Da... ea, drăguța de Nelly...

— Nu vă supărați... Pentru... Nelly ați venit?

— Sigur...

— Și cine e...?

— Ești antropolog?

— Nu...

— Atunci n-ai de unde să știi. Auzi, habar nu are! Hm! Cît e ceasul?

— Trei fără douăzeci...

— Nu mai aștept... intru!

Funcționarul se ridică grăbit și încercă să-l oprească.

— Dar... tovarășe, nu se poate!

— Lasă-mă să trec, omule, nu pricepi? Antropolog nu ești, așa-i? Atunci nu te băga!

Bătu energic cu bastonul în podea și trecînd pe lîngă el se îndreptă spre ușa.

Deschise larg ușa. Toată lumea întoarse capul spre noul venit, care, fără să bage în seamă pe nimeni, înainta făcîndu-și loc spre masa prezidiului. În acest timp, Van Cijun, primarul orașului, tocmai ajunsese la concluzii:

— ...Prin redeschiderea portului, viața va reveni pe făgașul ei normal. După cum știți, tovarășul inginer lui Cen, plecat direct pe șantier de la ședință, va începe imediat lucrările. Primele explozii se vor produce în cîteva minute.

— Nu se poate... stați!

Toată lumea se întoarse spre bătrînul care înainta agitîndu-și bastonul pe deasupra capului.

— Opriți... faceți o crimă! Nelly e acolo! Nu vă atingeți de port!

Toate privirile se pironiră pe neașteptatul și vehementul vorbitor, care, după ce-l întrerupse pe comandant, își făcea loc spre masa prezidiului. Ajuns acolo, lovi o dată cu bastonul în masă și ceru liniște. Nedumerirea era întipărită pe toate fețele, mai ales că pe urma bătrînului venea, stînjedit și supărat, funcționarul de serviciu.

— Prieteni dragi, tovarășe primar! Vă implor, opriți dinamitarea. Piere cea mai mare comoară a Chinei, Nelly e în port!

Văzînd figurile mirate ale celor din jurul său, bătrînul își scutură umerii cu un gest energic:

— Nu e nimeni aici care să fi lucrat cu răposatul savant Pei Van-Cijun?

Doar directorul muzeului „Hoan-Ho-Pei-Ho” plecă fruntea și-și mușcă buzele. Ceilalți se priveau unul pe altul fără să priceapă despre ce este vorba.

— Nu e nici un antropolog aci?

— Ba da! răspunse cineva.

— Bun! Să explici dumneata celorlalți.

E vorba de safeul cu *Pithecanthropus pekinensis*, cu sinanthropul Nelly, dispărut acum opt ani...

Sfîrșit de puteri, bătrînul se așeză pe primul scaun din apropiere și apoi bău pe nerăsuflete un pahar cu apă fierbînte.

— Ce legătură are cu portul Șanghaiului? Noi îl știam la Pekin, la facultatea de medicină... zise Van Cijun.

— A fost acolo, dar l-au furat nemernicii. Au dus-o pe biata Nelly tocmai la Cijun-Van-Dao... De acolo a dispărut. Prin 1946 am auzit din nou de ea, dar nu lucruri bune. Au aruncat-o în apă de frica voastră. Acum pricepeți, oameni buni? Lăsați să piară urma celui mai vechi om de pe pămînt, a omului de acum cinci sute de mii de ani?

★

★

★

Numai la 54 km de Pekin (Sau Beipin cum i se mai spune) se află grottele atît de misterioase și totuși atrăgătoare din preajma sătucului Cijoukudian. Ani de zile, mii de oameni de știință așteptau cu pasiune vești noi de pe șantierele de paleontologie umană din apropierea capitalei Chinei.

Împrejurările în care au fost descoperite pe acele locuri urmele

vieții omenești sînt foarte curioase. Antropologii și paleontologii chinezi, atît de puțini cîți erau la începutul secolului nostru, au fost siliți de către guvernele de atunci să rămînă într-o permanentă inactivitate. Pasămite nu existau fonduri. În schimb, pentru a-i „civiliza“ pe oamenii cu cea mai veche civilizație, s-au strîns în China „oameni de știință“ de prin toate coclaurile globului.

Din cauza inerției guvernelor reacționare chineze de la începutul veacului nostru, singurul loc de pe fața lumii unde nu se făceau cercetări științifice era marea și întinsa țară a ceaiului. S-au găsit repede profitorii — și iată-l pe doctorul Zdanski și Anderson, profesorul său, întreprinzînd săpături paleoantropologice. Cercetările lor au avut loc între 1922 și 1923, cînd într-un strat de pămînt cafeniu, caracteristic pleistocenului superior — prima fază a erei cuaternare — au găsit urmele existenței omului. Preludiul acestei veritabile revoluții n-a avut urmare, pentru că institutul Rockefeller, care îi patrona, avînd alte interese în China, le-a tăiat subvențiile.

Începutul era făcut, dar pînă la dezvoltarea mării ipoteze au mai trecut ani. Așa s-a întîmplat ca de-abia la 2 decembrie 1929 un tînăr și tenace arheolog chinez, Pei Van-cijun, să descopere în grottele muntelui Lunguşun primul craniu al unei specii cu totul necunoscute pînă atunci.

Pei și asistentul său, Davidsohn Black, și-au dat seama imediat că aveau în mîna lor cea mai veche piesă doveditoare a existenței omului pe pămînt. S-au găsit însă mulți care să strîmbe din nas. Abatele Thiéry Bertrand, membru al Academiei franceze, a chicotit, apoi a izbucnit în hohote de rîs.

— Ați descoperit un maimuțoi, le-a spus el. Om în pleistocen? Poate e căpățina lui Tata Noe?

Pei și Black însă n-au rîs, ci și-au continuat lucrările, cu asiduitatea omului care se sacrifică pentru știință. După un alt timp s-au descoperit acolo urmele focului, plăci de piatră șlefuită și unelte grosolane de piatră cioplită. Deci în urmă cu mai mult de jumătate de milion de ani, oamenii au muncit, au vînat, au pescuit și făcuseră și o descoperire capitală: cucerirea focului. Pentru că în jurul celor peste 40 de fosile s-au găsit și oase de animale și, acestea într-un număr mare, 118 fosile ale diferitelor animale, se puneau încă o întrebare: reușise oare omul de la Cijoukudian să îmblînzească vreo fiară? Domesticise el oare cîinele sau capra?

Nimeni nu se mai îndoia de marea importanță a descoperirii lui Pei Ven-cijun, care nu numai că răsturnase toate teoriile despre apariția umanității, ci îmbogățise știința universală cu datele cele mai sigure și poate cele mai senzaționale ale primei perioade de dezvoltare a vieții omului.

Insemnătatea descoperirii nu a întîrziat să aibă și efecte de bursă. Institutul Rockefeller — pendinte de instituțiile marelui magnat — se îmbogățise pe neașteptate. A cumpărat de la guvernul gomindanist tot terenul, a gonit savanții chinezi și, conduși de un boss bine hrănit, au apărut antropologii de peste Pacific.

Printre aceștia s-a aflat și un om cinstit ce nu slujea zeului dollar, ci științei: dr. William Young. Acest antropolog, muncind conștiincios și cu deosebită dragoste pentru munca sa, a izbutit să completeze din mai multe fragmente un craniu întreg. Era prima imagine a omului din pleistocenul superior, a sinanthropului sau cum a mai fost numit: *Pithecanthropus Pekinensis*.

Dr. William Young, fericit de reușită și dându-și seama că are în față craniul unei femei, i-a dat însuși numele logodnicei lui: *Nelly!*

De atunci, din 1934, deci cu 18 ani în urmă, bătrînul Bai Sian-jen îngrijise de sinanthrop ca de ochii lui din cap. Era doar custodele sălii unde era expus scheletul fosil, dar, pentru a-și completa cunoștințele, începu să facă o serie de cercetări pe cont propriu. Cu destulă greutate, a reușit să găsească în cîteva sate urmele altor sinanthropi și chiar legende vechi cu privire la ei. Cea mai importantă era aceea despre P'an Ku, cel care, cu 2.229.000 de ani înaintea erei noastre, a creat China muncind timp de 28.000 de ani, ca, în cele din urmă, să se sacrifice pentru binele țării sale.

În 1937, în iulie, cînd a izbucnit războiul cu Japonia, Bai Sian-jen și-a strîns caietele cu legende și lădițele cu oase și le-a ascuns în pivnița căsuței din cartierul Pîn-Ţîn (adică al tipografilor) din marginea Pekinului. Tot atunci, la muzeu se împachetau și se puneau în lăzi grele de oțel sinanthropii (fuseseră descoperite 23 de schelete de adulți și 15 de copii) și erau evacuați la CiunŢin. De acolo au fost duse la Șanghai, iar în 1941 guvernul gomindanist încredință americanilor aceste lăzi. Trebuiau tocmai să fie transportate în S.U.A., cînd a survenit atacul de la Pearl Harbour și totul căzu baltă. Japonezii le capturară împreună cu toate depozitele de la Cijun-Van-Dao. Bătrînul Bai Sian-jen dădea uneori tîrcoale depozitului — voia să vadă dacă scumpa lui comoară nu fusese aruncată. Plecarea japonezilor îl făcu pe Bai Sian-jen să spera că-și va recăpăta comoara. Dar bucuria lui a fost de scurtă durată, deoarece în iarna lui '48, de teama apropierii armatei populare, ciancașiștii, laolaltă cu americanii, au azvîrlit în ocean cea mai mare parte a materialelor din hangarele de la Cijun-Van-Dao.

Acum bătrînul Bai Sian-jen aștepta o mîină de ajutor din partea comandantului Van Cijun.

În sală se așternuse o liniște mormîntală. Minarea și dragarea trebuiau amîinate de vreme ce se aflase că în acele locuri se găseau cele mai vechi rămășițe umane.

Van Cijun puse mîina pe telefon, formă un număr, dar, în locul răspunsului, răsună o explozie care făcu să se cutremure întreaga clădire. Bai Sian-jen își acoperi fața cu mîinile și începu să plîngă în hohote. Primarul fu cît pe-aci să lase receptorul din mîină, cînd cineva îi răspunse la celălalt capăt.

— Vorbește Van Cijun... A fost dinamitat fundamentul?... Nu! Foarte bine, prietene! Opriți imediat, și cu orice risc, restul exploziilor!

În același moment răsună o a doua explozie și imediat o a treia.

— Cum? Mulțumesc tovarășe, mulțumesc!

Fără să pună în furcă telefonul, își îndreptă privirile spre sală.

— Digul nu va mai sări în aer. N-au fost distruse decît construcțiile suprastructurale. Acum trebuie să facem tot posibilul să o găsim.., pe Nelly!

Zorile plumburii își trimiseră primele raze timide peste Șanghai. Ședința se terminase și în sală se aflau numai Bai Sian-jen și Van Cijun.

— Spunea cineva că e antropolog, își aminti bătrînul.

— Da, îl cunosc, este medicul Li Cian-su. Bine că mi-ai adus aminte de el. Trebuie să delegăm doi oameni destoinici pentru rezolvarea problemei pe care ne-ai pus-o. Cunoști cumva numărul lăzilor în care se aflau fosilele?

— Cum nu? R.M. 16.081, 16.082 pînă la R.M.16.205 — aproximativ o sută douăzeci cu totul. Sînt făcute din oțel și vopsite cu albastru și negru de bitum. Numerele au culoarea roșie și-s scrise pe fiecare parte a lăzii! Acum, să-ți spun drept, aș vrea să plec... Am obosit...

După plecarea bătrînului, Van Cijun stătu cîtva timp pe gînduri. Treaba trebuia făcută repede și sigur, căci timpul era deosebit de scurt.

★

★ ★

În cazarma regimentului 383 de artilerie, abia sunase deșteptarea. Soldații adunați în careu aveau cu ei tot echipamentul. Se aștepta sosirea comandantului, căci știau că vor urma comunicări importante. Curînd, trompetistul sună onorul la comandant și în centrul careului apărură un grup de ofițeri.

— Tovarăși ostași, ni s-a făcut cinstea să participăm la lupta împotriva rămășițelor ciankaișiste de la granița birmană.

Uralele răsunară cu atîta forță încît părea că se cutremură întreaga cazarmă. Comandantul făcu un semn și ceru liniște.

— Plecarea se face peste două ore. Pînă atunci revizuiți-vă tot materialul de luptă! Comandanții de unități să vină apoi la mine!

O nouă rafală de urale bubui în văzduh. Comandanții ordonară apoi repaos, în timp ce grupul statului-major regimentar se îndrepta spre clădirea cazarmii.

Mulți ofițeri erau tineri, dar căliți în lupte. Pe pieptul lor luceau ordine și medalii, dovada vitejiei lor.

După ce soldații se împrăștiară, ofițerii urmară pe comandant. Ei intrară în cabinetul acestuia. Aici se așezară cu toții în jurul unei mese pe care era întinsă o hartă a regiunii Guandun. Cu gesturi precise, comandantul le explică obiectivul luptei pînă în cele mai mici amănunte. Mai era doar o jumătate de ceas pînă la plecare, cînd intră plantonul și-i întinse comandantului o scrisoare. Acesta o deschise, o citi, apoi se încruntă puțin.

— Tovarășe comandant de companie Fîn Siao-șan, am pentru dumneata o veste nu prea plăcută.

Fîn Siao-șan — un ofițer cam de 30 de ani, extrem de voinic, înalt și cu o figură care i-ar fi făcut pe cineștii hollywoodieni să-l angajeze imediat pentru un rol de june-prim — se apropie de colonel. Haina bine croită a tînărului ofițer, deși veche, îi dădea un aspect elegant. Numărul mare al diferitelor medalii și ordine îi ocupa aproape o porțiune de un lat de palmă deasupra buzunarului drept de la piept. Printre altele se putea vedea și ordinul „Marelui Marș al lui Pîn de Huei”.

— La ordinele dumneavoastră! zise el luînd poziția de drepți.

— Tovarășe Fîn, ne vom despărți!

— De ce, dacă-mi permite-ți să-ntreb?

— Din ordinul generalului Ciu De, ai fost pus la dispoziția tovarășului Van Cijun, în calitate de inginer mecanic de precizie. Este mare nevoie de dumneata la niște lucrări portuare. Trebuie scoase de sub dărîmăturile portului niște lăzi cu materiale foarte prețioase.

— Dar nu sînt scafandru...

— Știm asta, dar ai mai lucrat ca mecanic la Dalnii, alături de scafandrii sovietici! Cu unul dintre ei vei lucra și acum.. E vorba de inginerul Tumanov.. Dar de ce ești întristat?... Luptele se apropie de sfîrșit. Întoarcerea la viața pașnică ni se pare un fapt neobișnuit, deși tocmai pentru asta luptăm de atîția ani.

Apoi, uitîndu-se la ceas, adăugă :

— Te prezinți la ora 12 la tovarășul Van Cijun, primarul orașului. Poți locui mai departe la cazarmă.

Fîn Siao-șan strînse atît de puternic din dinți, încît se auzi o trosnitură :

— Am înțeles, tovarășe colonel! Permiteți-mi să mă retrag!

În dormitor, Siao-șan se trînti pe pat, așa îmbrăcat cum era, lucru pe care de obicei nu-l făcea. Îi era necaz, atît de necaz încît îi venea să plîngă. De la vîrsta de 12 ani intrase în Armata a 8-a; acolo își făcuse el educația pînă la 18 ani. Apoi, din cauza bolii mamei sale, trebuise să se întoarcă la Canton. De aici, biografia lui se complica prin faptul că tînărul Siao-șan, care, în timpul zilei era cooli*, în timpul nopții trebuia să conducă una dintre multele organizații ilegale din uriașul oraș. În '46, adică în urmă cu nouă ani, reintră, după o serie de nemaipomenite peripeții, în rîndurile Armatei Populare, pe care, pînă în ziua aceea, n-o mai părăsise. În fiecare luptă se distinse, după fiecare luptă fusese citat, și mulți îl invidiau pentru numărul mare de ordine și medalii cu care fusese distins.

Înțelegeți acum de ce Fîn Siao-șan se simțea jignit și nedreptățit. Revedea în închipuire numărul mare de orașe prin care trecuse cu compania lui, pe ofițerul japonez care nu-l nimerise, deși trăsese spre el numai de la trei metri. Totodată își aminti de vremea cînd era cooli pe ulițele Șanghaiului și răsturnase

* *Cooli* = hamal din țările Asiei de sud-est.

pe un american. Involuntar își pipăi pe obraz o cicatrice legată de acea întâmplare. Americanul îl lovise peste față cu un baston subțire de bambus. Îi mai veni în minte amintirea ultimelor examene date la Universitatea populară din Yunnan, când căpătase titlul de inginer mecanic. Din sala de curs s-a urcat apoi direct într-un tanc american, atunci capturat, pe care nu l-a mai părăsit decât din ordin.

Și-i mai stăruiau în minte cuvintele colonelului „Vei lucra cu Tumanov“. Pe Iurii îl cunoscuse imediat după înfrîngerea Japoniei și bucuria de a-l revedea îi mai îndulcea necazul. Atunci au trebuit să deblocheze un pod dinamitat de armata lui Harita, iar scafandrii inginerului sovietic au scos, cu ajutorul lui Fîn, tot detonantul de sub valurile adînci și năvalnice ale râului Fun-Lan, scutind armata de un ocol inutil de peste o săptămînă.

Își privi ceasul. Trebuia să se pregătească. Își luă mapa, port-hartul, își aranjă ținuta și, căutînd să-și mascheze un suspin amar, plecă fredonînd un cîntec.

Mersul îi era îngreunat de blana grea și mai ales de troienele de zăpadă. Vijelia îl făcu să treacă pe lîngă ziduri. Mii de ace de gheață îi biciuiau obrazii.

Vuietele valurilor se auzeau pînă în centrul orașului. Și, uneori, rafalele de vînt aduceau fulgi grei de zăpadă, picături de apă smulse din coama valurilor.

— „Asta-i din cauza digului! Dacă era digul, se mai oprea și furtuna“, murmură îngîndurat Siao.

Peste cîteva minute intră gîfîind în holul mare al palatului administrativ, iar după alte cîteva de așteptare fu primit de Van Cijun.

— Sînt comandantul de companie Fîn Siao — la ordinele dumneavoastră.

— Ia loc, te rog! Bea mai întîi un ceai fierbinte și apoi să stăm de vorbă.

Fîn Siao refuză politicos. Enervarea nu-i trecuse definitiv. Voia să știe în mod precis pentru ce fusese chemat și ce muncă urma să îndeplinească. Tocmai se pregătea să întrebe, cînd în cabinet intră un bărbat cam de 50 de ani, îmbrăcat elegant. Tîmplele noului venit erau argintate de cîteva fire albe. Purta ochelari cu ramă subțire de aur, dîndărătul cărora se vedea o privire aspră, sfredelitoare.

— Bine-ai venit, doctore! Tocmai la timp. Uite-l pe tovarășul inginer Fîn Siao-șan.

— Doctor Li Cian-su!

Se înclinară amîndoi, fără să-și dea mina. În schimb se cercetau unul pe celălalt, amîndoi la fel de înciudați că trebuie să facă o muncă pe care o socoteau cu totul de prisos.

— Dacă sînteți de acord, pînă vine tovarășul Bai Sian-jen, spuse Van Cijun, vă voi pune la curent cu problema noastră.

La aceste vorbe Li Cian-su se încruntă nemulțumit, iar Fîn Siao-șan făcu o figură mirată. Habar nu avea cine este Bai Sian-jen.

În cîteva minute, Van Cijun le povesti tot ce știa despre sinanthrop. Apoi rugă pe fiecare să-și dea părerea despre lucrările care urmau să înceapă chiar imediat.

— Vedeți, eu nu voi putea face față singur. Dacă ar fi fost aci tovarășul Tumanov, m-aș fi încumetat, rosti stingherit Fîn Siao-șan. Nu pot spune că mă bucur din cale afară de sarcina ce mi s-a în-

credințat. Mă obișnuisem atât de mult cu tancul meu, încît aproape că nu mai pot concepe o altfel de muncă!

Ultimele cuvinte le rosti cu greu.

— Dacă însă este neapărată nevoie de mine, voi pleca imediat pe șantier. Tovarășul doctor poate să rămînă în oraș pînă cînd voi detecta lăzile cu fosile.

— Nu, eu merg cu scafandrii, răspunse hotărît Li Cian-su. Sînt antropolog și la Harward am studiat sinanthropul după cele mai precise mulaje.

— Veniți din Statele Unite? întrebă Siao-șan.

— Da. Am trăit și am studiat acolo.

— V-ați întors de curînd?

Li Cian-su îi aruncă o privire tăioasă și dădu să se ridice. Apoi se lăsă pe spate și zîmbi ironic:

— Numai de trei ani... Dar de trei ani revoluționari!

★

★ ★

Pe cheiul brăzdat de bombe, bătut din toate părțile de vînturi, se aflau patru oameni pe care oricine i-ar fi putut lua drept sportivi. Toți purtau deopotrivă haine de piele și mantale de cauciuc îmblănite. Unul dintre ei, obișnuit se vede cu astfel de vreme, înaintă pînă la marginea de piatră a cheiului și, ridicîndu-și binociul, privi atent mult timp în depărtarea neguroasă. Era un bărbat blond cu o şuviță șagalnică de păr care-i răsărea de sub șapca pusă pe o ureche. Potrivit ca înălțime, lat în umeri, avea mersul caracteristic celor care-și petrec viața pe mare. Din toată atitudinea lui se putea ghici marinarul. Era inginerul Iurii Tumanov, care sosise în mod special cu un avion de la Dalnii. Ceilalți trei, rămași la cîteva metri în spatele său, erau Fîn Siao-șan, Li Cian-su și inginerul Lui Cen.

Fîn Siao-șan, după ce așteaptă cîteva minute, se apropie de Tumanov. Mergea cu capul în piept și mîinile adînc vîrite în buzunare.

— Ce crezi, Iurii, putem ieși în larg?

Fără să-i răspundă imediat, Tumanov continua să cerceteze apele care se frămîntau necontenit.

— Care poate fi adîncimea maximă?

— Nu știu precis, poate să ne spună tovarășul Lui Cen.

Amîndoi se întoarseră spre inginer, care stătea de vorbă cu Li Cian-su.

— După datele bătrînului Bai Sian-jen, lăzile au fost sabordate la circa 65 kilometri de țarm. Cam ce adîncime are marea acolo?

— În jurul a 200 de metri, răspunse Lui Cen, fără să clipească.

Bătrînul inginer lucrase în port încă de copil și îndeplinise acolo toate funcțiile posibile — de la vînzător de fructe la hamal, apoi devenise mecanic, iar tîrziu de tot inginer. Așa că împrejurimile nu aveau nici un ascunziș pentru el.

Tumanov gîndi cîteva minute, privi apoi din nou spre mare și în cele din urmă scoase un carnetel:

— Să zicem că valurile ating înălțimea de șase metri. În cazul acesta nu avem de ce ne teme. Mîine ne putem afunda chiar numai ca scafandri independenți.

— Cred că pot merge și eu, spuse timid Li Cian-su. Nu mai am răbdare să aștept.

— Dacă nu ți-e teamă, bine! Ai mai fost pe fundul mării?

— Niciodată! și cu capul făcu un gest de băiat încăpăținat, de parcă ar fi zis: ei și, ce-are a face?

Tumanov și Fîn, care observară acest gest, schimbă o privire amuzantă și toți trei izbucniră într-un hohot de râs molipsitor.

A doua zi, furtuna părea să se mai fi domolit. Iurii Tumanov privea pe fereastră ploaia amestecată cu ninsoare; vântul bătea, dar mult mai încet decât în ajun. Mai avea aproape o oră până la imbarcare. La început, când i s-a comunicat că fusese chemat la Șanghai pentru scoaterea unor lăzi cu fosile, s-a mirat. Acum, însă, își dădea seama că valoarea acestor oseminte era incalculabilă și că amânarea începerii urgentelor lucrări de reconstrucție a portului fusese întemeiată.

Ca de obicei, când era plecat de acasă, se gândi să scrie familiei. Prima scrisoare era adresată soției lui, Tania, candidată în geofizică, iar a doua — fratelui său mai mic, lui Petea — pionier. Dacă prima scrisoare era mai laconică, cea de a doua se întindea pe mai multe coale. Petea era membru în cercul tinerilor electricieni și, la vârsta lui de 11 ani, meșterise un aparat asemănător celui al lui Makarov pentru pescuitul cu ajutorul unui câmp electric.

Scriind ultimele rânduri, Iurii prinse a zîmbi. Ii făgăduise băiatului să culeagă cochilii și alte „mărturii“ de pe fundul oceanului special pentru dînsul.

Acum trebuia să-și controleze echipamentul și să plece. Cercețindu-și cronometrul, își deschise valiza.

În clipa aceea sună telefonul. Era Fîn Siao-șan. Totul era gata. Il așteptau în port, iar vasul stătea sub presiune.

După aproape un sfert de oră, Iurii Tumanov cobora din automobil în fața lui Fîn Siao-șan și a bătrînului Bai Sian-jen, care-l așteptau.

— Unde-i doctorul, a fugit? întrebă Tumanov în glumă, după ce-și strînseră mîinile.

— Da' de unde! făcu Siao-șan pe același ton. De trei ori s-a îmbrăcat în scafandru și de trei ori s-a dezbrăcat.

În acest timp, Bai Sian-jen nota pe o hîrtiuță numerele lăzilor care conțineau prețioasele fosile și i-o întinse tăcut inginerului sovietic.

— Ce-i asta?

— Numerele!... să le înveți pe dinafară!

— Unchiule, unchiule, cred că lăzile matale arată acum ca niște baiane, așa că nu știm dacă cifrele astea-mi vor folosi la ceva.

— De ce? pe figura bătrînului se zugrăvi nedumerirea și durerea.

— Nu sînt aruncate la 200 de metri sub apă?

— Ba da.

— Atunci trebuie să suporte o presiune de 20 de atmosfere pe centimetru pătrat și nu cred că vor fi rezistat. Sînt fabricate din tinichea prea subțire, căptușită cu lemn de brad și fag. Le-am văzut doar pe acelea din hangarele de la Cijun-Van-Dao! Pune apoi la socoteală căzătura! Doar s-au lovit de stînci!

— Să le aduci așa cum sînt! murmură resemnat bătrînul.

Cuvintele lui Tumanov îl puseră pe gînduri și pe Fîn Siao-șan. Într-adevăr, lăzile în care fuseseră ambalate resturile de *sinanthropus* erau foarte șubrede. În cădere, suferiseră două șocuri. Primul, în contact cu apa, iar apoi contactul cu fundul — mult atenuat, ce-i drept, de densitatea crescută a apei, la o adîncime de aproape 200 de metri. Dar stăteau acolo de aproape cinci ani și în acest timp fuseseră supuse unei presiuni constante suficient de mari. Ca orice fizician, Fîn Siao-șan știa că în tot acest timp se petrecuseră o serie de fenomene: în primul rînd, prin acțiunea de erodare a apei alcaline asupra blindajului, care era departe de a fi inoxidabil, e posibil ca lichidul să se fi infiltrat în interiorul lăzilor. Aceasta, împreună cu presiunea suficient de puternică a întregii mase, puteau să deformeze așa-zisele safeuri. Ar fi existat o singură șansă: ca procesul de deformare să se producă mai lent.

Dacă blindajul metalic era din alamă, fontă sau fier forjat, exista posibilitatea ca lăzile să fie oarecum întregi. Amănunte nu aveau de unde lua, pentru că și lăzile aflate în hangarele de la Cijun-Van-Dao erau construite unele din fier și oțel, iar altele numai din fier.

După furtuna din ajun, pe mare nu mai era acum decît hulă. Cerul noros lăsa să se întrevadă petice albastrii, senine. O șalupă rapidă îi duse pe Tumanov, Fîn Siao-șan și pe celălalt scafandru la bordul vasului Li Și-cijen*, de pe care trebuiau să se scufunde. Bai Sian-jen, rămas pe chei, le flutura zîmbind batista.

* Li Și-cijen, numele unui mare om de știință chinez din secolul al XVI-lea (N. A.).

(Continuare în numărul 10)

AU APĂRUT ÎN COLECȚIA NOASTRĂ :

Nr. 1-2 – METEORITUL DE AUR (I, II) de Octavian SAVA

Nr. 3 – A 12-a VARIANTĂ de Leonid PETRESCU

Nr. 4 – MAREA EXPERIENȚĂ de M. NAUMESCU

și

PROXIMA CENTAURI de M. BRATEȘ

Nr. 5 – INIMĂ DE CIUTĂ de A. ROGOZ și C. GHENEA

și

O ÎNTÂMPILARE OBÎȘNUIȚĂ de P. STĂNESCU

Nr. 6-7 – INDIENII (I, II) de Vitalii TRENEV

Nr. 8-9 – URANIU (I, II) de A. ROGOZ și C. GHENEA

Rugăm cititorii să ne trimită impresiile și sugestiile lor asupra lucrărilor publicate în colecția noastră pe adresa: București, Raionul I. V. Stalin, Casa Științei, Piața Științei Nr. 1, Redacția revistei „Știință și Tehnică”. Telefon 7.60.10 int. 1571-1164.

Colecția „Povestiri științifico-fantastice” apare la 1 și 15 ale fiecărei luni, în 32 pagini, prețul de 1 leu exemplarul.

Abonamentele se fac la oficiile poștale, factorii poștali și difuzorii voluntari din întreprinderi și instituții.

Prețul abonamentelor :

3 luni	6 lei
6 luni	12 lei
1 an	24 lei

Faint, illegible handwritten text or markings.

1 leu